Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 24)

„Gazeta“ iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 133.—Anul LIX. Brașov, Duminecă, 16 (28) Iunie 1896.

Luptele electorale.

Intre partidele politice unguresci începe a se ivi o luptă mare, cum póte n'a mai fost dór nicĭ-odată până acum. De tóte părțile se dă pe față o mare nemulțămire, ce domnesce chiar în sinul Maghiarilor, carĭ au început și ei sĕ simtă, că lucrurile nu merg tocmai bine în țéra stăpânită de ei. S'a cultivat în adins fărădelegea, arbitriul și volnicia, călcarea legilor și nerespectarea constituției. Pe cât timp acestea tóte se aplicau numai față de Românĭ și de celelalte popóre nemaghiare conlocuitóre, lucrurile mergeau strună, toțĭ preamăriau faptele guvernului și nu se găsia Ungur în dietă, orĭ înafară de dietă, care sĕ nu ḑică, că bine se face ceea ce se face față cu noi. Singur Mocsary a încercat anii trecuțĭ sĕ arate Ungurilor, că calea pe care au apucat duce la prăpastiă, dér a fost huiduit și cărăit de tóte părțile.

Acum însĕ lucrurile încep sĕ se rĕsbune. Loviturile aplicate nouĕ au prins puțin câte puțin sĕ-i usture și pe Ungurĭ; îi dóre însĕ rĕu acéstă usturélă, find-că până acum n'au prea fost dedațĭ cu suferințele și de aceea au început sĕ sbiere și sĕ țipe de tóte părțile.

Mai ales acum, că se apropiă timpul alegerilor de deputațĭ dietalĭ pentru un nou period de cincĭ anĭ, ocasiunea e binevenită pentru a se încăera la luptă o partidă cu cealaltă, învinuindu-se unii pe alții pentru relele din țéră. Toțĭ sciu și simt în inima lor, că ei sunt pricina ticăloșiilor și a stărilor de corupțiune și ruină, ce bântue în tótă țéra, dér fiă-care partidă caută sĕ arunce vina asupra celeilalte.

Lupta decurge de-ocamdată mai mult numai prin gazete, dér în scurtă vreme are sĕ isbucnéscă și în fapte. Viitórele alegerĭ de deputațĭ, ce-i drept, ar trebui sĕ se facă numai prin Februarie, căcĭ atuncĭ espiră actualul period electoral, dér se asigură de tóte părțile, că ele se vor face încă la tómnă, cel mult prin luna lui Octomvre, și așa-déră timpul încăerărei la luptă nu mai e departe.

Corteșirile prin țéră au și început deja. Fiind-că dieta s'a închis Mercurea trecută și nu se redeschide până la 30 Septemvre, deputații ungurĭ au destul timp pentru a colinda prin țéră, amăgind poporul și promițêndu-i sarea și marea pentru a-l face sĕ mérgă la urnă și sĕ voteze pentru el.

Inceputul l'a făcut chiar Tisza Kalman, vestitul „sdrobitor de naționalitățĭ“, părintele miseriilor și ticăloșiilor de aḑĭ, care timp de 15 anĭ, cât a stat în fruntea țérei ca ministru-președinte, mereu a aruncat sĕmênța urei față cu tot ce nu-i maghiar și a ocrotit renegatismul și fărădelegea, care s'a desvoltat și a crescut până la așa grad, încât aḑĭ se sperià chiar și Ungurii de el. Acest Tisza, ḑicem, a început corteșirile prin darea de sémă, ce a făcut Mercurea trecută înaintea alegĕtorilor sĕi din Oradea-mare. Aci a ținut el o vorbire, din care s'a putut vedé, că acéstă „vulpe vicléna“ rîvnesce érășĭ după portofoliul de ministru-president.

Se și ḑice de-altmintrelea, că o parte mare dintre membrii partidei dela putere umblă sĕ-l pună pe el la cârmă în locul lui Banffy și acésta póte îl și face pe Tisza sĕ pășéscă așa fățiș cu planurile sale de-a recâștiga încrederea și popularitatea alegĕtorilor jidano-maghiarĭ.

In vorbirea sa dela Orade, Tisza a voit sĕ facă pe înțeleptul înțelepților, punênd Ungurilor în vedere, că se găsesc într'o stare de descompunere și că-i amenință o primejdiă mare, décă vor continua de-a merge și mai departe pe calea luptelor pătimașe de partid.

Vorbi mai întâiŭ despre noua „partidă poporală“ a catolicilor, pe care o caracterisă ca pe una dintre cele mai periculóse, învinovățindu-o, că păresce națiunea ungurésca înaintea celor dinafară de granițele țĕrei; se plânse apoi pe rênd în contra celorlalte partide oposiționale unguresci și mai ales în contra pornirei mai nouĕ ivite între Maghiarĭ în favorul sufragiului universal. Singura partidă lăudată de el este partida „liberală“, din care însu-și face parte. Conjură pe toțĭ Ungurii, sĕ nu-șĭ tragă unii altora la îndoélă patriotismul și sĕ nu se sfășie în partide, carĭ sĕ se insulte și sĕ umble a se nimici una pe alta.

Acesta este cuprinsul vorbirei lui Tisza. Sfaturile lui însĕ nu ajută astăḑĭ nimic. El a fost duhul cel rĕu, care a lucrat la aducerea atâtor legĭ asupritóre și a făcut sĕ se sporéscă relele, pentru carĭ Ungurii încep acum sĕ se sfâșie unii pe alții. Tóte se rĕsbună în lumea acésta.

Revista politică.

Preoțimea rom. cat. contra guvernului. Modul cum voiesce ministrul *Wlassics*, împreună cu guvernul, sĕ resolveze cestiunea congruei, a produs mare resens chiar între preoții rom. catolicĭ. Astfel ḑilele trecute au protestat tracturile din Rudno Vestenice și Tirnau *contra proiectului* guvernului privitor la congruă, rugând episcopatul catolic sĕ ia însași afacerea în mânĭ. Mai departe preoții protopopiatului din Ciakvar, într'o ședință ținută ḑilele trecute, au protestat solemnel contra atacurilor ce se îndreptă ḑi de ḑi din partea organelor guvernului asupra școlelor confesionale catolice, ca și când acestea ar fi deja școle de stat.

Episcopat greco-catolic maghiar. Cetim în *„Pest. Lloyd“* de ierĭ următórele; „Comitetul esecutiv al catolicilor uniți de limbă maghiară a însărcinat o deputațiune monstră sĕ róge guvernul, parlamentul și pe Primatele, ca sĕ încuviințeze și sprijinéscă crearea unui *episcopat greco-catolic cu limbă maghiară*. Comitetul acesta represintă mai mult ca 200 000 credincioșĭ de limbă maghiară, carĭ de present sunt siliți sĕ întrebuințeze în biserică *limba rusescă sĕu românéscă, pe care nu o pricep*. De aceea credința lor e periclitată și *naționalitatea lor e serios amenințată*. Mai mult ca de o jumĕtate de secol durézǎ acéstă luptă înflăcărată *contra asuprirei limbei maghiare, în statul ungar acusat cu netoleranță*, — însĕ fără resultat“. — Cu alte cuvinte, fóia jidano-maghiară are nerușinarea de-a ḑice, că limba maghiară e asuprită în biserica greco-catolică și de aceea trebue sĕ se înființeze un episcopat greco-catolic unguresc, care în mod oficios sĕ introducă limba maghiară ca limba liturgică, ca astfel Rutenii renegațĭ și puținii Românĭ gr.-cat. de prin Sĕcuime, carĭ nu sciu românesce, sĕ aibă în bisericele lor serviciul divin în limba ungurésca și astfel sĕ se maghiariseze cu totul. Vréu adecă sĕ înființeze o *biserică a renegaților*. Acesta e planul, cu care de multă vreme, își starmă Ungurii capul, dér până acum n'au putut ajunge la nimic.

Turburările din Turcia nu numai că nu încetă, dér au început a-se lăți tot mai mult. Mai ales poporațiunea insulei Creta fierbe. In ultimele ḑile s'au produs mai multe ciocnirĭ serióse. Representanții puterilor au făcut Porții observațiuni serióse asupra aplicării mĕsurilor necesare pentru menținerea ordinei. Ei au insistat asupra numirei unui *guvernator creștin*, restabilirei convențiunei dela *Haleppa*, convocărei *Adunărei naționale* și acordărei unei *amnistii* generale.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Degetul lui Dumneḑeu.

Țéra Hațegului e despărțită de Bănat prin muntele *„Marmore“*. Bănățenii ḑic: *„Cum godje treșĭ Marmorele ești, baș în Ardjél“*. Intre Bănat și Ardeal a fost din vremĭ uitate comunicațiune neîntreruptă. Bănățenii treceau Marmorele și erau în Ardeal, Hățeganii treceau Marmorele și erau în Bănat. Têrgul Bănatului cel mai apróape de Ardeal e Caransebeșul, la care însĕ poporul îi ḑice numai Sebeș; Têrgul Ardealului cel mai apróape de bănat e Hațegul. Intre Hațeg și Caransebeș duce un drum oblu dela rĕsărit spre apus peste muntele Marmore.

Atât în Hațeg, cât și în Caransebeș erau și sunt mulțĭ ómenĭ, carĭ trăesc din cărăușit, pórtă marfă și bucate, parte de ale lor, mai mult însĕ de-ale speculanților. Din Ardeal în Bănat se cară, pe lângă vitele cele multe, fier, vinars de prune și póme. Din Bănat în Ardeal érăși vine fier, vin, vinars, póme, *bucate* și *pesce*. Sunt adecă timpurĭ când Țéra Hațegului are vin, vinars și póme mai în abundanță de cât Bănatul, atuncĭ vênd, ér când nu au — cumpĕră; dér bucate și pesce tot-déuna trebue sĕ cumpere Hațeganii dela Bănățenĭ, findcă poporațiunea désă în Țéra Hațegului și locul arător prea puțin pentru numĕrul locuitorilor.

Românii noștri bănățenĭ din giurul Caransebeșului până încóce la Vama Marga, toțĭ au fost grănițerĭ, cătane; Românii din Boutarul de jos și de sus și cei din Bucova, deși sunt în partea apusénă, a Marmorelui și decĭ după drept ar fi trebuit sĕ se țină de Bănat, se țineră și se țin de varmeghia Hinedórei, adecă erau și sunt legațĭ nu de Bănat, unde i-a pus firea, ci de țéra Hațegului, de care sunt despărțițĭ prin Marmore.

Românii din țéra Hațegului sunt de două némurĭ: Românĭ și „nemeșĭ“. Sub vorba Român ei înțeleg pe foștii iobagĭ, ér sub vorba „nemeșĭ“ înțeleg pe foștii libertinĭ, nobilĭ. Câte-va sate de nobilĭ au fost și grănițerĭ tot-odată, dér grănițerĭ ținĕtorĭ de Regimentul român I ardelean, nu de cel bănățan. Intre grănițerĭ și negrănițerĭ era mare deosebire, dér între nemeș și Român deosebirea era și mai mare. Grănițerii se țineau mai sciuțĭ, decât negrănițerii, decĭ mai sus; față de ei negrănițerii erau mai umilițĭ, că ei nu sciau nemțesce, și nu aveau voiă de-a purta armă, pe lângă ce mai trebuiau sĕ lucre și la domnii de pĕmênt până cădeau cu nasul pe brazdă. Nobilii față de Românĭ se deosebiau și mai tare, purtau haine mai potrivite pe trup, mai pe ungurià, deși din una și aceeașĭ materiă, ca și a Românilor, apoi ei âmblau tunșĭ, pe când Românii purtau pĕr mare. Ĕr sórtea Românilor o scim. Rar se și întâmpla, ca un nemeș sĕ-șĭ dee fata după un Român deși cântau fetele:

Păn' ce-i tată de Român
E sufletĕl de om bun.

Lucrurile aceste, la părere neînsemnate, trebuia sĕ vi-le spun, ca sĕ puteți mai bine pricepe istoria următóre:

Inainte de asta cu vre o patrudecĭ de anĭ era într'un sat din țéra Hațegului o societate de cărăușĭ speculanțĭ; cam 5 inșĭ erau ei, toțĭ nemeșĭ. Purtau marfele negustorilor și mĕestrilor din Hațeg pe la têrgurile Hunedórei, Devei și Orăsciei — în Ardeal, ér în Bănat la Caransebeș. Tot ei făceau și negoț cu bucate, prune și beuturĭ; ast-fel le mergea bine, țineau spre acest scop trăsurĭ bune și cai bunĭ și de regulă umblau laolaltă, sciau tóte podurile, tóte crîșmele, tóte tainele cărăușitului. Tot la ei în sat era un om tinĕr cu numele Petre Deactculescu. Român, nu nemeș nicĭ grănițer. El avea 3 cai bunĭ și o cărucióră de-țĭ era mai mare dragul sĕ âmbli cu ea. Fiind el tinĕr, în putere bună, decĭ se gândi sĕ-șĭ cerce norocul, când îl lăsă lucrul câmpului, sĕ facă dintr'un ban — doi, de s'a pută. Acésta era într'o iérnă, când erau scumpe bucatele, din causă că tómna cădușe bruma chiar între Sântă Mării și

Italienii în Africa. O telegramă din Massauah a *„Agenţiei Stefani"* anunţă, că odată cu plecarea corăbiei *„Archimede"*, care are pe bord restul trupelor italiene, colonia italiană din Africa va reîntra în starea ei normală. Cu alte cuvinte: *Italia a renunţat în mod definitiv de a-şi mai întinde graniţele coloniei Erytrăa*, dincolo de demarcaţiunea lor primitivă. Incercarea acésta a costat pe Italia *10.000 de soldaţi şi 14,0000.000 de lire* şi nu a dat naţiunei şi ţerei alte folóse decât recunóscerea definitivă, că Abisinienii nu pot fi învinşi cu actualele forţe militare şi bănescî ale Italienilor. Din documentele publicate în timpul din urmă pare a reeşi vinovăţia bětrânului bărbat de stat *Crispi* în întreprinderea aventuriósă a Italienilor în Africa. El ar fi îndemnat mereu pe generalul *Baratieri* sě întindă graniţele Italiei în dauna Abisiniei; lui i-se datoresce, în chestia tratatului încheiat cu Menelik la Uciali, acea interpelare fatală, care a pricinuit rěsboiul; tot Crispi ar fi îndemnat pe Baratieri la lupte grăbite, cum a fost cea nenorocită dela *Adua*. Décă el e vinovatul, apoi va trebui sě recunóscă, că a greşit, şi că Italia a plătit acéstă greşélă cu şiróie de sânge preţios şi cu valurî de aur.

Papa contra guvernului ungarî.

Episcopatul catolic şi greco-catolic din Ungaria şi Transilvania au primit din partea Curiei romane un fel de enciclică, în care se dau întregului cler instrucţiunî amănunţite asupra *instrucţiunei religióse.* Printre acestea se află şi următórele:

„Episcopii sě ordone preoţilor şi diaconilor acelor credincioşi carî nu vorbesc limba maghiară, ca sě se supue legilor statului, carî cer ca elevii din şcolî sě fiă instruiţî în limba maghiară, *dér sě nu le predea religia în limba ungară până ce copii aceştia nu vor cunósce pe deplin limba acésta.*

„Episcopii sě mai poruncéscă preoţilor şi ajutórelor, ca *în predicile lor sě nu se serve de limba ungară până ce nu vor fi convinşî că întréga enorie cunósce bine limba acésta.* Décă enoriaşii întrebuinţéză mai multe limbî şi nu toţî înţeleg bine idiomul maghiar, preoţii sě 'şî dea ostenéla că şi acesţî credincioşî sě audă cuvêntul lui Dumnedeu *în limba lor proprie.*"

Intr'un alt pasagiu al acestor instrucţiunî, Curia romană, recomandă crearea unui numěr mai mare de *diare catolice* în tóte districtele şi nu numai în limba ungară, ci şi *în tóte limbile* vorbite în diferitele judeţe.

Instrucţiunile acestea au produs o profundă impresie în tótă Ungaria. In cercurile politice din Budapesta ele sunt considerate ca începutul unei *lupte culturale a Vaticanului contra guvernului ungar* şi nu se pot încă prevedea urmările ei.

Esamene la sate.

Săcele, Iunie 1896.

In 27 Maiŭ v. c. s'a ţinut esamenul de vară cu tinerimea şcolară din comunele Tărlungenî, Zizin şi Purcărenî din protopresbiteratul Braşovului, sub presidiul P. O. D-n protopresbiter tractual, însoţit de preoţii, învěţătorii şi alţî bărbaţî inteligenţî ai acestor comune. D-l protopresbiter a ţinut cât-o vorbire frumósă în fiăcare şcólă tinerimei şi publicului ascultător, despre însemnătatea şcólei.

Am constatat şi cu acéstă ocasiune, că e forte necesară introducerea conferenţei imediat după finirea esamenului, căci ar fi destule de îndreptat, atât cu privire la materialul propus, cât şi la ţinuta învěţătorului, precum şi aceea, că desterităţile technice se iau de unii învěţătorî prea superficial ş. a.

Resultatul esamenelor s'a însěmnat în protocol pentru fiă-care învěţător, ca îndestulitor sěu mulţumitor, după rěspunsurile date de elevi. Astădî poporul nostru în asemĕnare cu jertfele aduse întru susţinerea şcólei pretinde şi dela învěţătorî a îndestra pe copiii de sub conducerea lor cu mai multe cunoscinţe frumóse, predându-le cel puţin materialul prescris de normativul şcolar.

Imparţial şi just judecând, am constatat, că la aceste şcóle materialul cel mai mult şi rěspunsurile cele mai sigure s'a aflat la tinerimea clasei a II-a din Tărlungenî, pe când în clasa a II-a din Purcărenî vorbă multă din partea învěţătorului şi sporul cel mai slăbuţ la elevi. Celelalte obiecte de învěţământ ar mai fi cum ar fi, dér aritmetica şi geografia au fost binişor negligiate, dovadă întrebările şi rěspunsurile la esamen. Din aceste douě obiecte s'ar puté susţiné, că învěţătorul Neculae *Nătescu* a făcut o simplă repeţire a materialului propus în clasa I-a de colegul sěu. d. e. în computul de rost învěţătorul din ălasa II-a, N. Nătescu, la desp. din urmă întrébă 3+3+3 etc; 20—2 = ? Un elev nu a putut împărţi 20 la 2 inşî, apoi la computul în scris o adunare mică fără ca sě scie cei mai bunî elevî, în ce loc sunt a se scrie cifrele.

Din geografiă N. Nătescu a început întocmai ca colegul sěu din prima clasă, cu punctul „şcóla". Ungaria pe scurt, ţinutul muntos sud-ostic, începênd cu descrierea comitatului Braşov. Atâta geografiă s'a predat nevinovaţilor elevî din clasa a II-a. Ce bine ar fi, décă normativul şcolar ar puté obliga şi pe d-l Nătescu a se conforma întru tóte lui...

Poporul şi până acum îl privia ca pe un individ iubitor şi nutritor de disordine în sînul sěu, acum după un esamen aşa de debil nu-l va mai puté suferi. De altmintrelea învěţătorul Nătescu chiar şi cu ocasiunea ţinerei conferenţelor despărţământului din acest an şi-a dat un atestat de paupertate sufletéscă, aşa că a trebuit sě 'i-se ia cuvêntul, fiind desaprobat de întreg corpul învěţătoresc present.

Poporul român din Purcărenî remunerézá cât de bine pe funcţionarii sěi conducětorii sěi, dér ar dori şi aceea, ca sě-l scape Dumnedeu cât mai curênd de individii periculoşî şi de aceia, carî îşî fac datoria numai la aparinţă, dér nu lucră din inimă curată pentru interesele poporului.

X.

Sudriaşî Jupanî, 31 Maiŭ v. 1896.

In 22 Maiŭ după prând s'a ţinut esamenul la şcóla nóstră din *Susanî*, sub conducerea şefului tractual, ca inspector districtual. La acest esamen, pe lângă comitetul şi epitropia parochială, au mai luat parte şi d-nii preoţî George Popoviciu din Clicíova şi Dimitrie Tătar din Sudriaş-Jupanî. Presenţî la esamen au fost 38 şcolarî, curăţeî şi bine îmbrăcaţî. Esamenul s'a început prin rugăciunea: „Bine eştî cuvêntat Christóse", după care a urmat esaminarea mai întâiŭ din rugăciunî, apoi din istoria biblică, precum şi din celelalte obiecte de învěţământ. Recitarea rugăciunilor n'a fost corectă, ci precum le-au audit din gura părinţilor. Ei diceau în rugăciunea domnéscă, „precum şi noi iertăm *a* pěcătoşilor noştri" în loc de „pěcătoşilor noştri". La rugăciunea „Născětóre de Dumnedeu" diceau: „fecioră întru curate", ér în rugăciunea „Credeul" în loc de „sobornicéscă" diceau „*universală*". Introducerea de cuvinte nouě este strîns oprită în biserica nóstră gr. or., cu atât mai mult într'o rugăciune, al căreia înţeles póte sě se schimbe cu totul prin schimbarea unui sěu mai multor cuvinte vechi cu altele nouě.

Istoria bibică încă a mers bine de rost, dér că au şi înţeles ce au învěţat, despre asta nu stau bun. Din tóte obiectele s'a propus câte ceva, numai din Istoria universală nu s'a propus nimic, — şi observ, că modul de propunere n'a fost corěspundětor. Prea multe s'au lăsat la bunăvoinţa şi diliginţa elevilor, în loc sě le fi venit într'ajutor prin esplicările sale. Esamenul se încheiă prin mai multe cântărî naţionale esecutate de elevi în 2 vocî, după carî au urmat cuvintele de îmbărbătare şi iubire faţă de şcólă din partea elevilor, rostite de P. V. D. protopresbiter. Deşi nu putem dice, că esamenul a succes bine, totuşî nicî rěu n'a fost, sciind greutăţile, cu carî a avut d'a se lupta tinerul învěţător în acéstă comună, unde înaintaşul sěu, astădî în pensiune, n'a avut nicî o grijă de şcólă şi pruncii, după cum chiar şi poporul a mărturisit'o acésta. Sperăm, că resultatul anului viitor va fi mai rodnic, fiind şi dênsul mai iniţiat în ale şcólei — numai dragoste cătră chemare se aibă şi să nu absenteze aşa mult, precum a făcut anul acesta.

X.

Industria din România.

Nu sunt mulţî anî, de când *industria* era un cuvênt aprópe necunoscut în România, bine înţeles industria în sensul larg, occidentul. Afară de câte-va meserii primitive, de unele ţěsăturî casnice efectuate în casele ţěrănescî, sěu în chiliile mănăstirilor, nimic nu se fabrica în ţéra românéscă atât de bogată în materii prime.

De câţî-va anî faţa lucrurilor s'a schimbat. Pe unde trecî cu trenul, îţî opresc vederea coşurî lungî şi clădirî imense, în carî s'au adăpostit nóele fabricî; prin magazine ţi-se oferă cu óre care orgoliu marfă de *„industriă naţională"*; diarele vestesc mereu înfiinţărî de nouě industrii, ér Statul român face ce póte pentru a încuragia industria ţěriî.

Nu este decî surprindětor, décă adî se vorbesce deja de o *„industriă românéscă"*, şi cetitorii *„Gazetei Transilvaniei"* vor găsi, de sigur, interes când vor ceti descrierea amĕnunţită a celor mai principale stabilimente industriale din România, descriere, ce începem acum şi făgăduim a continua.

I

Stabilimentul d-lui Bragadiru.

D-l *D. Marinescu Bragadiru* este contribuabilul cel mai greu impus din ţéra românéscă, întocmai cum vestitul fabricant de tunurî Krupp este cel mai mare contribuabil al Germaniei. Revine decî d-lui Bragadiru onórea primului loc printre industriaşii din România.

„Trecutul unui om", a dis un mare scriitor, „este garanţia presentului şi viitorului sěu". Câte-va schiţe biografice sunt decî necesare pentru a cunósce bine pe proprietarul celor mai marî stabilimente industriale din România.

D-l *Dimitrie Marinescu Bragadiru* e fiul unui simplu cărciumar, *Marin*, care neavênd stare pentru a lăsa pe „Dimitrică" sě învěţe şi gimnasiul, îl băgă la stăpân, când avea abia vêrsta de 12 anî, la cofetarul Iancu Stefănescu dela Pétra albă, de lângă gura pieţiî marî din Bucurescî. In

---

multe cucuruze rěmaseră necópte. Se puse decî şi aşedă fân în saniă, banî în pungă şi prinde caii şi merge până trece Marmorele şi ajunge în Bucova. De acolo încarcă sania cu scândurî şi merge aţă în Caransebeş. Acolo scândurile tot-déuna au bun preţ, decî le vinde îndată cu o lécă de dobândă şi încarcă sania cu bucate. Singur era singur, dér se mângăia, că dela ei din sat mai sunt 5 căruţe, tóte după bucate, decî vor merge în societate. Face el dér ce face, şi se întêlnesce cu nemeşii dela ei. Ei erau în ospětăriă, la traiŭ bun, cólea, vin cald şi tocană de porc.

— „Bună vremea jupâne Păluţ!" dise Petrea intrând, că jupânul Păluţ era mai bětrân între cei 5 nemeşî.

— „Sě trăescî, Petre", rěspunse jupânul, „dér tu ce cauţî prin Sebeş; dóră nu te-ai făcut şi tu cărăuş?!"

— „D'apoi, jupâne şi ómenî de omeniă, scitţî, ca omul, cerc şi eu, de-oiŭ vedé că-i de mine — bine, de unde nu — fiă voia Domnului! Am adus nesce scândurî din Bucova, şi duc înapoi cucuruz, mai pe séma casei, mai şi pentru vêndare, baremî ceva sě mi se întórne şi mie.

— „Aşa, Petre, aşa! Că aşa facem şi noi; facem 3—4 drumurî din Haţeg pân' aci şi când am gândi, că ne merge mai bine, atuncî dăm de năpaste, mai crépă un cal, mai se frânge o rótă, mai dăm de altă pacoste, că Marmorele-i greu, mě Petre, e greu şi-i lung; drumul tot e ochiurî, icî se poticnesce un cal, dincolo se cufundă un dric până 'n butuc, şi numa D-dĕu ne scie. De multe-orî suim o căruţă câte cu 4 şi cu 6 cai, apoi ne coborîm după alta, cât numai noi scim ce-i cărăuşitul. Dér cu cine eştî?"

— „Cu cine sě fiu?" cu D-deu sfântul.

— „Apoi 'i rěu, Petre; dér de s'or muia caii, orî de te-a apuca ceva pe cale, ce amarul tĕu vei sci face singur? Mai bine lasă tu sě pórte cărăuşiile cine-i învěţat cu ele!"

— „D'apoi, o cercare, nu-i ce-l lucru mare, de mi-s'a păre — bine, de unde nu..."

— „De unde nu — ţi-a păré rěu cât îi trăi".

— „Dér zăboviţî mult? Sě mergem împreună".

— „Indată prindem, numai sě îmbuce ceva caii. Dér tu nu te pui la o litruţă de vin cald? Ţine bine la frig mě Petre".

— „Nu mě pun jupâne, adî e Lunî şi eu postesc Lunea, am beut un ciocan de vinars şi am îmbucat ceva. Acu merg sě prind caii şi-i aduc aci, sě plecăm de odată".

— „Bine-i, numai cât că noi la olaltă numai până 'n Bucova putem merge la olaltă, că încóce am adus nesce mere, ér în colo ducem cucuruz pentru nĕmţul cel din Bucova, acolo descărcăm şi sbĕrnăim peste Marmore, cu săniile góle: tu cu încărcat nu o sě te poţî ţiné de noi".

— „D'apoi fiă cum va fi, baremî până în Bucova mergem împreună".

Aşa Petrea merse şi-şî prinse caii şi-i trase lângă birtul, unde se ospětau cărăuşii dela ei şi era něcăjit Petrea de primirea cea rece a lor, că îşî gândi el, nemeşî-ne nemeşî, dér orî cum, is dela noi, dóră nu s'ar cădea sě mě înfrice, mai bine sě-mî dea curagiu. Pân' sě sosécă el, eştia făcură sfat cum sě-l desmântue sě nu mai facă cărăuşii; „că" — dise jupânul Işvan — „adî prinde Petrea, din el se învaţă altul şi ér altul şi pun Romănii mâna pe cărăuşii, vor purta marfele mai eftin, că n'au cheltuele, ca noi; vedî şi pe Petrea, el nicî o feliţă de vin nu bea. Décă s'ar deda Romănii la cărăuşii, atuncî ce facem noi? Orî că vom slobodi din preţurî, orî vom pune de mămăligă cu cărăuşitul". — „E!" rěspunse jupânul Iziguţa a lui Rozsi, „s'a sătura el de cărăuşit, numai se mai ningă o lécă, că şi până acu-i néua până 'n fóle la vite din drum în lăturî, dér de a mai ninge, cum va eşi din urma drumului, îi prăpădit! Apoi noi n'om sta cu uşor, după el până va suì la deal cu încărcat!"

Astfel de sfaturî făceau cărăuşii până ajunse Petrea îngândurat şi înspăimântat de cele ce-i spuseseră că-

scurt timp prin muncă harnică și neobosită, Dimitrică Marinescu își câștigà într'atât încrederea stăpânului, că acesta, după ce-l trecù prin atelierul de fabricațiă a prăjiturilor spre a învěța meșteșugul, îl făcù *teșghetar* cu o léfă bunicică, apoi cu parte la câștig.

Fórte sobru în gusturĭ, fórte serios la trébă, fórte sgârcit în cheltuelĭ, tînĕrul Marinescu își agonisì óre-care părăluțe, se despărțì de șeful sĕu și deschise însu-șĭ o cofetăriă pe séma sa în Curtea-Veche — actuala stradă Carol, — unde există și adĭ firma D. Marinescu Bragadiru.

Mulțumită silinței de a satisface tóte cererile clientelei sale, care crescea mereu, d. Marinescu agonisì un capital, de care nu mai avea nevoiă în cofetăriă. Atuncĭ cumpĕrà moșia Bragadiru din județul Ilfov, plassa Domneștĭ — de aci și numele Marinescu Bragadiru — și instalà aci o fabrică de spirt atât de perfecționată, cum nu era alta în România. Fabricanțĭ streinĭ, carĭ au visitat acéstă fabrică au admirat sistemele perfecționate introduse aci.

După puțin timp, d-l Bragadiru, în inteligenta recunóscere a adevĕrului, că pentru industriă e un câmp larg în România, alipì pe lângă fabrica de spirt și o móră sistematică cu valțurĭ și făina, ce produse, reuși sĕ concureze renumitele făinurĭ de Botoșanĭ. Apoi înființà fabrica de drojdii de bere presată, prima fabrică de acest fel în țéra românéscă, unică și astădĭ, și care gonì cu desăvêrșire drojdiile, ce se importau păn' atuncĭ din strĕinătate.

Spiritul de întreprindere al d-lui Bragadiru nu se oprì însĕ aci. D-sa avù ideea, de a înființa și o fabrică de bere și făcù o mică încercare pe moșia Bragadiru. Incercarea reușì. Atuncĭ acest curagios industriaș cumpĕrà pe délul din Calea Rahovei un vast teren, clădì aci o fabrică în proporții imense și un stabiliment-palat, al cărui prim etagiu și grădină sunt reservate pentru consumațiunea berei. Acésta e și opera de căpeteniă a d-lui Bragadiru și îi va face numele neuitat și înaintea generațiunilor viitóre.

Voițĭ o dovadă pentru afirmațiunea, că d-l Bragadiru e cel mai mare contribuabil din România, va ajunge sĕ spunem, că suma totală de contribuții directe și indirecte, ce varsă pe an în tesaurul Statului, variéză între *3.500.000 lei și 4.000.000 lei*. Numai pentru fabrica de bere contribuția anuală e de 800.000 lei către stat și 900 000 lei către comună. Unde rĕmân taxele pe alcoolurĭ, fonciera pentru proprietățĭ, patentele de negustorii etc. etc.?

Nu putem sfîrși fără a menționa, că în colosala sa întreprindere, d-l Marinescu Bragadiru — pe lângă fiul sĕu bun, amabil și inteligent, și care îi sémĕnă întru tóte, — e secundat de un compatriot al nostru din Brașov, de d-l *Zaharia Furnică*, șeful biuroului și al comptabilității tuturor stabilimentelor industriale. D-l Furnică, care și-a făcut studiile comerciale la Brașov, a intrat în serviciul d-lui Bragadiru în 1887 și după 3 anĭ, mulțămită purtărei sale escelente, a fost înaintat procurist general, în care calitate conduce adĭ o afacere de peste 10.000.000 lei revirement anual.

La consiliile d-lui Furnică, d. Marinescu Bragadiru, care pe lângă fericirea de a fi cel mai mare industriaș din țéra românéscă, are și nobila calitate de-a fi un bun și sincer Român, a angajat ca funcționarĭ în biurourile sale aprópe numai tinerĭ transilvănenĭ, dintre carĭ o bună parte și-au făcut studiile la Brașov.

Și acum sfîrșesc, urând causei naționale de-a avé mulțĭ sprijinitorĭ căldurosĭ, ca pe d-l D. Marinescu-Bragadiru.

I. R. A.

SCIRILE ĐILEI.

— 15 (27) Iunie.

Érăși un român osândit pentru agitațiă. Când se re'ntórseră condamnații în procesul Memorandului în 4 August 1894 din Clușiu, la gara dela Ghiriș fură întêmpinațĭ de vr'o 600 țĕranĭ românĭ, în frunte cu proprietarul de pământ *Nicolae Rus*. Pe motiv, că Rus ar fi fost acela, care a agitat mulțimea ca sĕ preamăréscă pe condamnațĭ, tribunalul l'a osândit *la trei lunĭ închisóre de stat și 100 fl. amendă*. Tabla din Clușiu a întărit acéstă sentință și alaltăerĭ ea a fost întărită și din partea Curiei.

—o—

† Dr. Emilian Popescu. O telegramă sosită aicĭ ierĭ-séră ne împărtășesce durerósa scire, că *Dr. Emilian Popescu*, tînĕrul și zelosul profesor dela scólele centrale române din Brașov, nu mai este între cei vii. El a rĕposat la casa părintéscă, în comuna Dumbrava din părțile Reghinului săsesc, unde se va și îmormênta mâne. Cu câte-va sĕptĕmânĭ înainte, simțindu-se slab, își luà concediu pentru a pleca la Vöringshoffen sĕ facă cura lui Kneipp. De aci însĕ s'a întors și mai slăbuț, mergênd de-adreptul la casa părintéscă, unde mórtea îi curmă firul vieței în cea mai frumósă etate. Rĕposatul a funcționat ca profesor trei anĭ parte la seminarul Andreian din Sibiiu, parte la scóla reală de stat din Cașovia, ér cu inceputul anului scolar curent s'a angagiat ca profesor ordinar definitiv la gimnasiul român din loc pentru limba latină, română și elină. In scurtul timp, cât a petrecut în mijlocul nostru, Popescu prin caracterul sincer și purtarea sa amicală a câștigat simpatia tuturor Românilor, carĭ au venit în atingere cu dênsul. Scólele nóstre au pierdut în rĕposatul pe unul dintre profesorii cei mai conscienţioșĭ și devotațĭ chiămărei lor. — Dumnedeu sĕ-l odihnéscă în pace!

—o—

Persecuții pentru un steag maghiar. Magistratrul orașului Verșeț a propus congregației sĕ subtragă dela scóla confesională sêrbéscă de acolo subvenția, pe care acésta o primea până acum dela oraș. Motivul pentru acéstă procedere este, după afirmările magistratului, acela, că cu ocasiunea sărbătórei scolare milenare, autoritățile scolastice au refusat de-a arbora steagul național maghiar, și la instigarea învĕțătorilor, copiii de scólă au apărut la serbare toțĭ îmbrăcațĭ în haine urîte, desculțĭ, și fără de cocarde maghiare. In ședința de alaltăerĭ congregațiunea, după o lungă discuțiă, a hotărît cu 52 contra 29 voturĭ sĕ detragă subvenția amintitei scóle.

—o—

Distincțiunĭ. Secretarii consularĭ George *Dordia* și Nestor *Muica*, din incidentul pensionărei lor au fost distinșĭ cu titlul și caracterul de viceconsul și cu crucea de aur pentru merite.

—o—

Dela marina română. Incrucișătorul „Elisabeta“, sosit la Galațĭ dilele trecute din Odessa cu AA. LL. RR. principele Ferdinand și principesa Maria, a ancorat în mijlocul Dunărei, în fața orașului, alăturĭ cu bricul „Mircea“. Ambele bastimente vor staționa încă câte-va dile în port, apoi vor pleca într'o escursiune la Sinope și alte porturĭ ale mărei Negre. După acéstă escursiune, încrucișătorul „Elisabeta“ și bricul „Mircea“ vor ancora în largul mărei la Nord-Estul punctului Sulina, unde vor face anualele esercìții de tir maritim. De aci ambele bastimente vor porni spre Constanța, unde vor staționa până la iérnă.

—o—

Lovit de trăsnet. Dumineca trecută țĕranul român *Adam Chișereanu* din Sibișelul-vechiŭ, aflându-se la câmp și ocrotindu-se sub o salcă contra furtunei, a fost lovit de trăsnet. Nenorocitul n'a murit, dér e bolnav greu. Trăsnetul i-a ars o parte a pĕrului de pe cap, a trecut de-a lungul spatelor și ia crepat pielea dela un picior, făcêndu-i o rană la pulpă, care îi sângeră.

—o—

La adunarea gen. a învĕțătorilor rom. sĕlăgenĭ ce se va ținea la Bersĕul de sus (Felső Berekszó) în 6 Iulie 1896 se va arangia séra și o petrecere cu joc, la care onor. inteligență din jur și depărtare cu stimă este învitată, cu atât mai vêrtos că, învitărĭ separate nu se vor face, ci fiăcare prin aste sĕ se considere ca învitat.
Comitetul.

—o—

Sir Donald Mackenzie Wallace, directorul politic al marelui diar englez „Times“, a sosit alaltăerĭ diminéță în capitala Bucurescĭ. După o ședere de câte-va dile în téră, e probabil, după cum dice „Timpul“, ca în drumul spre Englitera, Sir Mackenzie Wallace sĕ se oprésca și în câte-va orașe din Transilvania pentru a lua informațiunĭ asupra stării Românilor ardelenĭ.

—o—

Disparitia unui negustor. Orașul Constanța în Dobrogea este de câte-va dile în cea mai viuă mișcare din causa dispariției misteriόse a unui negustor. La 22 Maiŭ trecut, sosì din Constantinopol în Constanța d-l Apostol Apostolides negustor de cereale. Când sosì la Constanța, el scrise familiei sale chiar în acea di, că va pleca la Bucurescĭ și de atuncĭ nu s'am mai audit de el. Fratele sĕu d-l Teodor Apostolides, îngrijat de acéstă tăcere, a venit la Constanța spre a cerceta, dér nu a putut afla decât nisce lămurirĭ fórte neînsemnate și apoi a pornit la Bucurescĭ spre a urma cercetările. Ideia unei sinuciderĭ nu póte fi admisă și trebue sĕ fiă la mijloc o crimă séu un accident. Apostol Apostolides, era supus, elen, avea vêrsta de 54 de anĭ și când a sosit în Constanța purta asupra-i, o sumă fórte mare de banĭ.

—o—

O catastrofă grozavă în Japonia. Pe țermurii nord-vesticĭ ai Japoniei, esundând marea, a nimicit mai multe orașe și sate. Până acum s'a constatat, că numĕrul morților se urcă la *27.000*, ér al răniților la *8000*.

—o—

Junimea română academică din Selagiu și jur invită la petrecerea de vară ce se va arangia în comuna Curiteu (Ökörító) la 12 Iulie st. n. Venitul curat este destinat pentru bis. gr. cat. din Curiteu. Prețul de intrare pentru o persónă 1 fl., în familia 80 cr. Inceputul la 7 óre séra. Comitetul arangiator.

—o—

Musica orășenéscă va da mâne, Duminecă, un concert în otelul „La pomul verde“, cu un program variat și bogat. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea 30 cr. — Tot în acelașĭ otel va da musica militară un concert poimâne, Lunĭ.

—o—

---

răușii. „Nu-i vorbă“, — își gândia el — „ei au tótă dreptatea. Ce cap am avut eu sĕ plec singur la un drum așa lung? Incóce fù alta, că peste Marmore trecui cu sania gólă, din Bucova păn' aici délurĭ nu-s, dér în colo, ce o sĕ fac? Apoi ĕștia par că nu prea au gând sĕ-mĭ ajute, de-oi fi în nĕcaz! Bag sémă le pare rĕu unde vréu și eu sĕ-mĭ agonisesc o ferdelă de bucate pe muncă dréptă; ar fi bunĭ bucurosĭ sĕ merg la ei cu sacul, semi-l mĕsure cum ei vor, și sĕ le dau pe el cât vor cere“.

*

Era cam pe la ojină când plecară din Caransebeș și când fù nóptea într'o vreme erau la Vama Morga. Caii le erau obosițĭ, ei éră, decĭ intrară înlăuntru, caii îi băgară în grajd la căldură, săniile în șopru la adăpost, ér ei intrată la căldură în ospĕtăria jidanului. Numai din când în când eșia câte unul afară sĕ nu-i ciufuluéscă cineva cu vr'un cal orĭ cu vre-un sac de pe saniă, că p'acolo se țineau și ómenĭ rĕi. Altcum jidanul ține 2 cânĭ sdravenĭ pentru apĕrarea cărăușilor, carĭ trăgeau la el ca la ei acasă, de silă bucuros. Tótă nóptea a nins, cât diminéța nu se cunoscea nicĭ urme de drum. Nicĭ poveste n'a fost sĕ pótă ei pleca de acolo până s'a făcut d'albă diuă. Când se zărea de diuă s'a înseninat și s'a făcut un frig de crepau copacii. Omĕtul s'a făcut făinos de frigul cel mare, dér era mult, și săniile cărăușilor încărcate tare. Până nu pleca, se învoesc tus 6, adecă cei cincĭ nemeșĭ și Pĕtrea sĕ plătéscă lui Iefta, vecinul jidanului din Vama-Morga, 1 fl., și el sĕ prindă doi boi la o saniă gólă și sĕ mérgă înainte până 'n Bucova, sĕ le facă o lécă de urmă, și ei sĕ mérgă cu saniile încărcate după el.

Pe amiadĭ, cu mare nĕcaz erau în Bucova. Aci poposiră, și cei 5 descărcară sacii de pe sănii și sburară ca vêntul pe Marmore la deal, cei din Bucova spre Ardeal se vedeau prin zapadă urme, căcĭ dormiseră în Bucova la birt vre-o 8 cărăușĭ din Seghedin, carĭ purtau fier între Rusbergul Bănatului și Călanul Ardealului. Aceștia plecară des de diminéță încet încet și făcură partiă. Așa cărăușii cei 5 plecară și sbârnăiră cu săniile pe lângă Petrea, care plecase mai curênd decât ei, dér cu încărcat fiind, mergea încet și tot mereu oprindu-se și odihnindu-șĭ caii. Nu-i vorbă, cercat'a el sĕ vêndă cucuruzul la Neamțul din Bucova, ba și la Jidanul din Vama Marga, dér scițĭ cum e lumea, vĕdêndu-l pe om în nĕcaz, îmbiau numai ca'n batjocură, dându-i mai puțin, decât dĕduse el pe cucuruz în oraș. Decĭ își dise: Pagubă cu voia nu-mĭ fac, ce-a da Dumnedeu aceea a fi, eu merg cu povara mea, caii îmĭ sunt bunĭ, tinerĭ, drumul nu-i tare rĕu.

Când îl ajunseră cărăușii cei dela ei, îi rugà sĕ-i dee care-va un cal păn' acasă, că plătesce un florin, dér ei nu voiră; ne mai trebue vitele, Petre, rĕspunse jupân Ișvan, nu le putem da de pomană.

— „S'a sătura de cărăușit!“ dise jupân Păluț, după-ce se mai depărtară.

Mai mânà, Petrea, și ér mai stătù, și ér mânà, și ér stătù până ajunse în vêrful Marmorelui. Inainte de a ajunge însĕ în vêrf, îl ajunseră doi tinerĭ din Bucova, carĭ mergeau la Protopopul din Grădisce sĕ-șĭ scóță cărțĭ de cununiă. Ei erau pe jos. Când sosiră ei, un cal al lui Petrea atâta se muiase, de se culcà jos. Acum se temea c'a îngheța, decĭ prinse a-l freca zdravĕn cu un pojmotoc de fên până se ridicà, ér décă ajunseră tinerii, el le dise: „Ajutați-mĭ o lécă până'n vêrf, c'apoi la vale vĕ las în saniă până la pórta Zaicanilor.“ Er feciorii se învoiră, aruncară traistele în saniă și împinseră din dĕrĕt și îndată ajunseră. Colo pe la cina cea bună erau în Grădisce la birtul cel mare, unde stătură până diminéța,

— „N'au rĕmas aci nisce cărăușĭ dela noi?“ întrebà Petrea.

— „De unde eștĭ dumniata?“

— „Din Totescĭ!“

— „Din Totescĭ? — Trecură mai 'nainte 5 Totescenĭ p'aicĭ cu 5

Principele Nichita al Montenegrului a sosit în Belgrad pentru de-a face visită regelui sêrbesc Alexandru. Cercurile politice légă ¡de acésta visită diferite combinaţiunĭ; mulţĭ dic, că cu acéstă ocasiune se va încheia o alianţă sêrbéscă-montenegrină, ér alţii voesc a sci, că visita prinţului Nichita va avea ca urmare logodna regelui sêrbesc cu princesa Xenia, fiica principelui montenegrin. Inonórea lui s'au făcut marĭ pregătirĭ, mulţime de trupe sêrbescĭ au fost concentrate în Belgrad pentru ca manevrele şi defilările militare sĕ fiă cât sĕ póte de imposante. Este lucru curios însĕ, că voind mai mulţĭ Sêrbĭ şi Croaţĭ din Ungaria sĕ trécă în Belgrad pentru de-a asista la sĕrbărrle arangiate în onórea domnitorului montenegrin, autorităţile unguresci n'au voit sĕ le dea paşapórte, temêndu-se de nóuĕ conspiraţiunĭ panslaviste.

—o—

Escursiunea la Stejeriş a sodalilor românĭ din loc, décă timpul va fi favorabil, se va face mâne. Plecarea la 1 óră p. m. din Gróverĭ.

—o—

Un absolvent de agronomiă, cu praesă de 20 anĭ, însurat, fără copii, caută un post de administrator de economiă, aicĭ orĭ în România. A se adresa la administraţia fóiei nóstre.

—o—

Óspeţii, carĭ vin la Braşov, pot afla cele mai bune, mai curate şi mai higienice odăi la **Villa Kertsch,** aflătóre pe promenada cea mare a oraşului, în nemijlocită apropiare de gara tramvaiului, aşa că nicĭ nu mai trebue birje. Odăi multe şi pe ales, clădite în stil modern şi elegant mobilate, cu aşternut nou, mobile nouĕ, serviciu promt, ér bacşişurĭ nu se dau. In grădină restaurant şi musică mai în fiă-care di. Se pot închiria odăi şi apartamente întregĭ cu luna, cu sĕptĕmâna şi cu diua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la di.

Literatură.

In Tipografia diecesană din Arad a apărut: **Gramatica Română** pentru învĕţămêntul secundar, de *Ioan Petranu*, profesor de limba română în Arad. Partea I, Etimologia. De vêndare la autorul. Preţul 1 fl., pentru învĕţătorĭ 70 cr. — La lucrarea manualului present, d-l autor a ţinut sémă de resultatele sciinţei moderne; ortografia este cea a Academiei române, dér cu unele escepţiunĭ în favorul fonetismului.

SCIRĬ ULTIME.

Bucurescĭ, 14 (26) Iunie. In afacerea I. Grădişteanu - Perieţeanu-Buzĕu martorii ambelor părţĭ au dresat un proces-verbal, în care după ce martorii d-lui Perieţeanu-Buzĕu au declarat, că acesta din urmă n'a avut nicĭ o intenţiune de-a ofensa pe d-l Ionel Grădişteanu şi că somaţiunea sa a fost numai un resumat al pretenţiilor proprietarului casei, unde se află localul Ligei, au declarat de comun acord incidentul închis.

Bucurescĭ, 14 (26) Iunie. Erĭ séră s'a într'unit în sala Hugo în mare numĕr membrii Ligei de aicĭ pentru a alege un nou comitet al secţiei Bucurescĭ. După sosirea preşedintelui comitetul esecutiv, primit cu aplause de către adunare, s'a aclamat ca preşedinte d-l colonel *Costescu*, ér ca secretarĭ ai adunării d-nii *Ganea* şi *Cancicov*. Studentul Cancicov ţinù apoi un discurs, în care arătà fasele, prin carĭ a trecut Liga dela ultimul congres încóce. Accentuà, că secţiunea Ligei din Bucurescĭ, nevoind sĕ recunóscă comitetul nou ales, cum au făcut cele mai multe secţiunĭ din ţéră, urma, ca sĕ fiă de drept desfiinţată. Scopul adunării este de-a alege un nou comitet al secţiei Bucurescí, care se între în legătură cu comitetul central esecutiv. — Procedându-se apoi la alegerea comitetului se aleg cu unanimitate următorii d-nĭ: Anghel *Demetriescu* profesor; Vasile *Cogălniceanu*, deputat; Nicolae *Cosăcescu*. profesor; Nic. *Ganea*, profesor; Marius *Mureşianu*, profesor; Vasile T. *Cancicov*, student; Al. *Bozoceanu* farmacist.

Mâne, Sámbătă, va apăré primul numĕr al fóiei sĕptĕmânale, ce-a hotărît comitetul central a-o eda.

Berlin, 26 Iunie „*Vossische Zeitung*" anunţă, că în faţa insulei *Creta* au sosit mai multe *pancerate englese* şi un mare numĕr de soldaţĭ englesĭ au debarcat pe insulă. Faptul acesta, care dovedesce o *acţiune independentă a Angliei a produs forte mare consternare şi agitare în Constantinopol.*

HIGIENA.

Câte-va cuvinte despre beuturĭ.

„Décă poftele nu le cruţĭ, înzadar cauţĭ fericire, înzadar gândescĭ la dulcéţa vieţii".

Lucreţiu.

Beutura are de scop de a înlocui umezelele, ce es din corp, prin sudóre, evaporaţiune şi escremente (udu şi altele); şi a face unele mâncărĭ mai apte de preschimbat în părţĭ nutritóre, a ţinea sângele în stare destul de curgătóre, a excita (a întărîta) încât-va nervii spre lucrare, atât în ce privesce digestiunea (mistuirea) bucatelor, cât şi în ce privesce unele arătărĭ sufletescĭ.

Beuturile cele mai obicĭnuite sunt: apa, vinul, berea şi rachiul (vinarsul).

Apa este fórte necesară pentru susţinerea în stare sănĕtósă a corpului nostru. Apa în corpul nostru face bucatele mai lichide, şi înlesnesce schimbarea lor în sânge. Fără apă nu se póte efeptui nicĭ digestiunea (mistuirea), nicĭ hrana corpului, nicĭ facerea de sânge, nicĭ scóterea din corp a materielor nefolositóre.

Apa are chiămarea a da corpului umezelele, de care are neapĕrată trebuinţă, şi de-óre-ce ele în continu se scot din corp, este de lipsă ca prin apă sĕ fiă înlocuite. La respiraţiune (resuflare), la asudare şi la urinare (eşirea udului) noi pierdem multă apă din corp; aşa dér trebue sĕ introducem în continu altă apă în corp.

Apa mai are apoi chiămarea de-a introduce în corpul nostru sărurĭ şi alte materii disolvate într'ênsa, de care noi avem lipsă la formarea diferitelor părţĭ ale corpului. De aceea dér nu trebue sĕ bem apă de plóiă séu distilată, căcĭ este lipsită de tóte părţile metalice. Apa cea mai bună este de isvor séu de fântână. care conţine materii în stare topită (disolvată). Apa mai are şi proprietatea aceea, că nu este vĕtămătóre omului orĭ cât de multă ar bea. Apa ajunsă în stomac, îndată se absórbe de părţile stomacului şi trece apoi în sânge. Ea ne recoresce, dér numai momentan, şi numai atuncĭ ne póte fi nefolositóre, când o bem fiind prea asudaţĭ şi înfierbântaţĭ.

Berea este o beutură spirtósă; luată în mică cantitate înlesnesce mistuirea prin hemeiul ce-l conţine; şi pentru ómenii sănĕtoşĭ şi muncitorĭ este o beutură nutritóre şi întăritóre. Ea este folositóre şi pentru cei ce sufer de constipaţie (încuere de stomac) şi pentru cei ce au un stomac slab. Berea este o beutură rĕcoritóre, mai cu osebire în timpurile călduróse. Ea este una din beuturile cele mai vechĭ, şi era cunoscută Egiptenilor, Germanilor şi Romanilor.

Berea pe lângă că face serviciele apoi, ca beutură rĕcoritóre, introduce în corpul nostru şi materii hrănitóre, carĭ fiind fluide. forte uşor trec în sângele nostru. Berea, care are o faţă mai închisă, este mai bogată în materii hrănitóre, de aceea se recomândă ómenilor mai slabĭ şi acelora, carĭ nu pot mânca mâncărĭ mai grele, asemenea se recomandă mamelor, ce alăpteză pruncii. Berea de o colóre deschisă conţine mai mult zahăr şi acid carbonic, este fórte plăcută la bĕut, este recoritóre şi tot de odată şi purgativă.

Vinul este o beutură spirtósă şi se deosebesce de bere prin aceea, că conţine fórte puţine materii nutritóre şi nu conţine materii amare, narcotice, ca hemeiul ce este în bere. Vinul în general conţine mai mult alcool de cât berea. Afară de alcool (spirt), se mai află în vin acrimele numite ale vinului, materii minerale ca: var, sare, magnesie, fier, tanin şi altele. Din causa acrimelòr şi a materialelor aromatice vinul escită (aţîţă) cu deosebire nervii stomacului şi ai intestinelor (maţelor).

Beutura vinului este cârja bĕtrâneţelor; bĕtrânii se baséză pe puterea calităţii lui.

Vinul luat moderat (cumpătat) după masă este pentru sănĕtatea omului un medicament. El nu convine la cei cu temperament sanguinic, şi vinul alb este vĕtămător persónelor nervóse, séu acelor, carĭ sufere de pétră. Persónelor palide (care au faţa galbenă, slabe, séu scrofulóse) trebue sĕ bea vin. Platon în anticitate oprea pe copii până la etatea puberităţei; de a bea vin. Huffeland, dice că, vinul luat în tóte dilele scurtéză viéţa şi consumă repede puterile. El recomandă de a bea fórte puţin vin, mai ales în tinereţe, şi recomandă asemenea numai în casurĭ de bólă şi bĕtrânilor dér în mică cantitate.

Vinul întrebuinţat prea des şi în mare cantitate consumă repede viéţa; ér luat mai rar şi puţin, este folositor, căcĭ înlesnesce mistuirea. Sĕ nu se bea nicĭ-odată vin după mâncărĭ calde.

Vinul veselesce inima omului, el face pe om mai voios şi mai îndrăsneţ, şi atuncĭ omul îşĭ spune cele mai multe adevĕrurĭ ale inimei sale; de aceea dér cu drept se dice: „In vino veritas", şi „Post vinum verba, post imbrem nascitur herba", (adecă: Din omul, ce din vin prea mult sĕ móiă, es vorbele ca iérba după plóiă).

Vinul nou nefiert (mustul) este vĕtămător organelor mistuirei.

In fine sciindu-se, că întrebuinţarea vinului la masă a ajuns ca o regulă, de aceea nu vom mai dice nimic contra; de aceea dér trebue a se lua în cantităţĭ moderate, căcĭ

---

sănii şi la tótă sania numai câte-un cal. Ci că 'n vêrful Marmorelui li-au ţinut calea vre-o 8 feciorĭ cu puscĭ şi li-au dis, că orĭ îi puşcă şi iau tot ce-i la ei, orĭ sĕ le dea şerparele şi pieptarele şi dela fiă-care saniă un cal. Bieţii creştinĭ, vedĭ bine, decât sĕ móră, mai bine dădură tot ce cerură hoţii."

— „Dómne mulţam!" dise Petrea galbin ca céra, făcêndu-şĭ cruce; Dómne mulţam, că nu voiră a-mĭ ajuta sĕ merg tot la olaltă cu ei, că de eram cu ei, aveam sórtea lor.

Miercurĭ pe la prândişor era Petrea acasă. Muierea îi plângea, copiiĭ plângeau, neamurile îi mângăiau.

— „Dér voi ce vĕ bociţĭ?" întrebà Petrea, vĕdêndu-i cu ochii roşĭ de plâns.

— „Dér cum n'om plânge, că am gândit, că te-au omorît hoţii, că uite ceia fură cincĭ şi veniră despoiaţĭ de banĭ şi de haine şi numai câte cu un cal, d'apoi tu, cum erai singur, te puteau omorî şi îngropa în omĕt, de nime sĕ nu te afle vecĭ pururea vecĭnică!"

— „Aşa-i, dér tot nu-i aşa! Eu nu avui ortacĭ de cale, ce-i drept îi drept, dér avui pe Dumnedeu cu mine.

Pe mine m'a apĕrat Dumnedeu tocmai fiind-că eram singur, şi-mĭ era tótă nădejdia numai în ajutorul dumnedeesc, pe ceia îi pedepsì Dumnedeu tocmai, că ce mĕ părăsiră când eram în primejdiă. Că dóră sfântă-i dicala: Cine sapă grópa altuia, cade el îi ea. Pe ei i-a pedepsit Dumnedeu pentru inima lor cea rea, pe mine m'a scăpat, nu pentru bunĕtatea inimei mele, că dóră şi eu sunt om pĕcătos, — ci mai mult m'a scutit, ca sĕ vĕd, că-i dréptă dicala popii: „Nu vĕ rădimaţĭ în boerĭ, în fiiĭ ómenilor, ci vĕ rădimaţĭ în Domnul, cel ce a făcut cerul şi pămêntul".

Ioan Pop Reteganul.

DRACUL.

Novelă de **V. R. Buticescu.**

(Fine.)

III.

Cam la mijlocul satului, într'o casă mare de bârne, era şedĕtóre. Feciorii stau în mijlocul casei, icĭ doi, colo trei, mai încolo dece; fetele şedeau împrejur pe laiţă şi torceau şi glumiau şi rîdeau şi cântau şi povesteau. Pe vatra focului pocnesc cucoşĭ, éră în cuptor frige o gâscă. In fundul casei şede ţiganul scripcar cu pĕrul creţ şi-şĭ unge arcuşul; abia se vede, de negru ce-i. In gură ţine o pipă cu ţevea scurtă, ce de adĭ diminéţă arde gólă. Alăturea cu dênsul şede băiatul ţiganului cu o cobză crepată şi unsă la crepătură cu răşină de brad şi numai cu douĕ strune de aţă de fuior. Ócheşul şi negrul ţigănaş ai jura, că-i feciorul tătâni-sĕu, şi numai de pe dinţĭ se vede, că şi el îi acolo. El strică în tótă séra câte dece strune, dér fetele bucuróse îi fac altele din fire de fuior, numai sĕ scârţăéscă.

— Colo într'un ungher al casei o dróiă de feciorĭ făceau o larmă, de sĕ te ferescă sfântul. Unul dicea, că el a vĕdut pe dracul cu ochĭ şi cu sprâncene, în haine roşii, cu códă lungă, cu copite de cal şi pe cap cu fes roşu. Altul dicea, că drac nu este, numai în poveştĭ; altul spune, că este, dér nu umblă printre ómenĭ, ci şede numai în bolohanĭ şi pe sub pămênt, şi aşa toţĭ făceau gură mare, întăriau, adevereau şi se prindeau în vorbă. Atuncĭ un voinic păşì în mijlocul casei şi dise: Mĕi feciorĭ, hai sĕ facem un rĕmăşag! cine dintre voi e vitéz, acela sĕ mérgă acuma pe la miedul nopţii la „curtea Dómnei", sĕ între pe borta cea mare sub zîdurĭ, şi apoi sĕ vie înapoi sĕ ne spue de este drac orĭ ba. Nó, acuma sĕ vĕd, cum vĕ umblă gura!

— La vorba asta baba-stăpână a casei îşĭ făcù cruce şi aruncà trei fire de tămâiă pe foc, fetele asemenea îşĭ făcură cruce, éră feciorii tăceau cu toţii ca peştele. Numai Petrea Morarul se sculà şi dise scurt: eu mĕ duc la „curtea Dómnei", şi aşişĭ îşĭ luà cuşma şi se pornì la drum.

IV.

Cam la o parte de sat pe un deluţ erau nisce dărîmăturĭ de ziduri marĭ şi gróse, acolo era „curtea Dómnei". In curtea aceea şedea odată un boer şi o boeriţă

în urmă în loc sĕ facă un efect folositor, ruineză sănĕtatea, chiar şi averea, căcĭ étă ce ḑice şi Cartea proverbelor lui Solomon: „Celui ce „ĭi place a-şĭ petrece cu vinul, în „curţele sale lasă ocară“. (Prov. Solom. 12, 12.) „Bucuria inimei şi ve „selia sufletului este vinul când se „bea la vreme cu mĕsură“. (Isus Sirac 40, 22).

Vinul luat în cantităţĭ marĭ grăbesce consumaţia vieţei, căcĭ s'a vĕḑut, că nicĭ-odată beutorii de vin nu au ajuns la adâncĭ bĕtrâneţe.

(Va urma).

Prof. Dr. Elefterescu.

Hainele femeei ţĕrance.

(Fine.)

Rochia este haina care acopere corpul dela gât şi până la picióre; ea are două părţĭ principale: ciupagul, care acopere trunchiul şi braţele şi pólele, carĭ se întind dela mijloc până la partea inferióră a membrelor inferióre. Ciupagul e forma trunchiului: este simplu, adecă părţile lui încheiate, sunt numai cusute unele de altele; în alte casurĭ însĕ, unele din aceste părţĭ încheindu-se cu altele, fac multe încreţiturĭ, tocmai aşa cum am vĕḑut, că sunt croite unele cămăşĭ ale flăcăilor, ale femeilor tinere şi ale fetelor marĭ. Gura rochiei, care este în ciupag în partea lui dinainte, se închide în modul obişnuit la scurteicuţă, la jiletcă, la mintén, etc. Pólele rochiei, sunt un sac fără fund, a cărui gură de sus se încreţesce, până se potrivesce cu grosimea mijlocului, şi în modul acesta se încheiă cu ciupagul. Gura de jos a pólelor séu a fustei rochiei este deschisă în tótă lărgimea, împrejurul piciórelor. Stofa din care se face rochia, este în genere stambă de bumbac, une-orĭ de lână, dér mai tot déuna importată.

Rochia este haina femeilor dela dél mai cu sémă şi dela câmp. Ea este o haină care ar acoperì bine corpul, décă partea ei de jos numită póle, séu fustă, ar avé altă disposiţiune, care sĕ o *strângă împrejurul piciórelor*. Croiala rochiei este a unei haine destinate pentru o persónă, care nu se espune timpurilor frigurose şi care nu este chiămată ca sĕ desfăşure multă energie, pentru-că ea acopere corpul încomplet şi pentru-că încurcă membrele inferióre, în tot casul, în care ele ar trebui sĕ desfăşure salturĭ, etc. Cine n'a vĕḑut o femeie sărind un pîrléz, nu-şĭ face idee despre pedecile ce rochia póte pune activităţii membrelor inferióre. Acele pedecĭ ce rochia opune activităţii membrelor inferióre au făcut de sigur ca pólele rochiei, séu rochia însăşĭ, în locurile strîmte şi cu multe pîrlézurĭ, ca sĕ ḑic aşa, sĕ fiă înlocuită cu fotă, séu cu două fote, carĭ în sine nu sunt decât părţĭ din fusta rochiei.

Pe lângă defectele ce spuseiŭ mai sus şi carĭ se pot imputa rochiei, ea mai are încă următórele: se îmbracă cu dificultate şi cere timp pentru acésta. Orĭ-cât de micĭ ar fi acele perderĭ, ele se socotesc în suma perderilor de fiă-care ḑi, ce o haină defectuósă póte causa activităţii femeei.

Fusta şi hondrocul. In cât privesce croiala acestor haine, n'avem mult de adaos, peste cele ce am vorbit despre fusta rochiei, cu care se asémĕnă în totul. Avem însĕ a însemna acéstă deosebire mică: numele de fustă se dă mai cu sémă în părţile de câmp, ér numele de hondroc, în părţile unde, décă se păstréză şi numele de fustă, însĕ acésta numai pentru cea făcută din madepolon, cum este în părţile délului. Hondrocul, în genere, este de lână ţesută în casă, cu tóre acestea se ḑice şi hondroc de stambă. Fusta de lână ţesută în casă este o haină de iarnă, fusta de stambă este cea de vară, cu tóte acestea simţul pentru podóbă face ca multe femei, séu cele mai multe, pot ḑice, sĕ pórte pe timp friguros şi fusta de stambă şi hondroc de lână; pe primul îl pun pe de-asupra, pe al doilea pe dedesupt, căcĭ aşa le dictéză influenţa industriei strĕine. In chipul acesta industria strĕină este tot-déuna representată în faţă.

In cât privesce defectele de croială, ele sunt aceleaşĭ ce am vĕḑut la rochie séu mai bine la fusta ei, şi carĭ se pot resuma în aceste proposiţiunĭ: acopere fórte incomplet jumĕtatea de jos a corpului, căcĭ în orĭ-ce posiţiune ar sta femeia, tótă căldura jumĕtăţii inferióre a corpului se duce pe o deschidere fórte mare, în care se fac chiar curenţĭ de aer; împedecă activitatea membrelor inferióre, căcĭ orĭ de câte-orĭ trebue a face pasul mare, acesta se împedecă în fustă; împedecarea în fustă se vede mai cu sémă, când femeia va trebui sĕ mérgă prin locurĭ strîmte sĕ mérgă contra unui vênt, sĕ umble printre lucrurĭ, pe cari cea mai mică atingere le pot rĕsturna. Norocul e, că femeea este ministrul de interne al familiei, şi ca atare rolul activităţii membrelor ei inferióre este chiămat mai rar în afacerile casnice de mare activitate.

Şorţul este o bucată de stofă, atêrnată înaintea jumĕtăţii inferióre a corpului. Capul de sus are băerĭ, care înconjură mijlocul şi fixéză şorţul de acesta; capul de jos este liber. Lungimea şorţului variază, el trece de genunche şi la unele femei este atât de lung cât şi rochia. Lăţimea şorţului se întinde dela o parte laterală a corpului până la alta. Stofa din care este format este stambă importată, în genere însĕ în multe părţĭ se face şi din stofă de casă, ţesută mai tot-déuna din lână în bumbac séu în cânepă, mai rare-orĭ din lână în lână. Stofa şorţului din casă, este împodobită cu lânurĭ colorate dispuse în vărguliţe, în florĭ de diferite colorĭ în chiar ţesătura lui. Marginea lui inferióră este cea mai împodobită, unde mai adesea sunt atêrnaţĭ ciucurĭ, volane, etc. Şorţul nu este o haină propriu ḑisă, ci este mai mult un apendice cu scop de a împodobi partea anterióră a corpului şi mai cu sémă pentru a se servi de el în loc de batistă, buzunar, etc. In adevĕr, femeile adesea şterg faţa copiilor şi pe a lor însăşĭ cu şorţul; adesea ridicându-'l în brâu, fac din el un fel de buzunar, séu de traistă, în care apĕră mânile în contra frigului, în care pórtă diferite lucrurĭ, ca obiecte de mâncare şi de alt soiŭ.

Fota. Este o bucată de stofă de lână, lungă aprópe cât partea corpului dela mijloc în jos, lată cât încunjură bine mijlocul. Colórea este négră, avênd pe marginĭ une-orĭ una séu mai multe vărguliţe séu alesăturĭ roşcate, albastrurĭ, etc. Fota prin Muscel, Argeş, Vîlcea, Dolj şi Gorj etc., se mai numesce şi vâlnic. Acéstă bucată de stofă strângêndu-se şi fixându-se prin ajutorul brăcelelor séu al brîului cu unul din capetele ei împrejurul mijlocului, se întinde în jos, învĕluind jumĕtatea inferióră a corpului până la glesne.

Fota lasă mult mai multă libertate pasului decât rochia, însĕ alte mişcărĭ ale corpului devin mai defectuóse decât purtând rochia. O femeiă îmbrăcată numai cu fotă pe timpurĭ recĭ are expusă frigului tótă jumĕtatea inferióră a corpului, ér acésta e o condiţiune care amorţesce, deodată cu corpul, şi energia activităţii lui, fota este îmbrăcămintea cea mai incompletă, cea mai supĕrătóre şi cea mai puţin protectóre a simţului de ruşine.

Turecii sunt un sac larg cât grosimea membrului inferior, în care acesta intră; ei sunt de dimie şi se întind pe membrele inferióre dela dosul piciorului până sub genunchĭ. Dela genunchĭ în sus, membrul inferior nu mai este acoperit decât de cămaşe séu de fote, atât cât acestea pot. Insĕ în unele localităţĭ muntóse aceştĭ turecĭ se întind pe cópsă în sus până spre rădĕcina acesteia.

Anteriul séu zăbunul (zeghe, haină, dulamă, etc.) Asemenea haine pórtă femeile din diferite ţinuturĭ cu deosebire, că unele o pórtă în genere lungă până peste genunchĭ. Zăbunul este haină uşóră, căldurósă, dér puţin durabilă, şi din ţéră n'are decât croiala şi cusătura.

Incingătórea femeiei. Femeia se încinge cu brăcele, cu baerile hondrocului şi cu brâu. Cu brăcele se încing mai ales fetele marĭ. Acestea au brăcele late de 3—5 centimetri, ţesute în lână colorată şi împodobite cu mărgele. Mai ales fetele la munte şi cele de pe malul Dunării au cele mai frumóse brăcele. Cu băerile hondrocului séu ale fustei se încing femeile, carĭ pórtă acéstă haină, prin urmare femeile din regiunea délului şi a câmpului. Sunt însĕ femei şi în aceste regiunĭ, carĭ în ḑilele de lucru se încing cu brâu. Multe din ele ridică creţurile deschiderei de sus a hondrocului peste brâu, aşa că acesta nu se vede. Cu brâu, în general, se încing femeile, carĭ pórtă fotă (opreg, zăvelcă, vâlnic). Partea de sus a fotei este cuprinsă sub brâu. Unele femei peste brâu se mai încing cu brăcele, carĭ fixéză bine încingătóre a mijlocului.

ECONOMIA.

Cultura legumelor.

VII.

Pepenele (Cucumis melo) se cultivă în tocmai ca şi crastaveţii, în pămênt fraged, gras şi gunoit; el se mănâncă mai cu sémă după alte mâncărĭ grase, de sete şi în ḑile de post cu pâne.

La sĕmĕnat se pun în cuiburĭ câte 4—6 simburĭ, se presară cu gunoiŭ putred, apoi se astupă cu pămênt. După ce rĕsar simburii, se sapă pentru prima-dată, ér la două-trei sĕptĕmânĭ de-a doua-óră şi, pe unde e de lipsă, şi de a treia-óră. La săpatul din urmă, se pot pune tufe pe sub viţe, ca sĕ nu se putreḑéscă de pămênt. Când vitele au făcut câte patru frunḑe, cea din mijloc se taiă, ca sĕ se pótă desvolta mai bine şi mai cu putere cele rĕmase. Pe timp de secetă e bine a se uda cât de des. Udatul se face în deobşte spre séră.

---

cu suflet de păgân, dér a murit întâiŭ el, apoi ea, curtea a rĕmas pustiă, s'a risipit şi pe risipiturile ei, printre bolohanĭ, au crescut tufe de soc, boz şi buruiene, şi ómenii din sat grăiau, că în bolohanii curtii şede dracul, ţipă şi plânge ca un copil, şi şchiaună ca cânii, şi miaună ca mâţele, şi ḑice din cimpoi şi scapără scântei. Şi unii sătenĭ ḑiceau, că chiar l'au vĕḑut şi l'au auḑit.

Acolo, la locul acela de spaimă, trebuiă sĕ mérgă Petrea Morarul pe la miedul nopţii, şi de asta se temeau toţĭ. Dér Petrea a ḑis una, şi ce a ḑis a şi făcut. Mai era un ceas până la miedul nopţii, când Petrea a ajuns la „curtea Dómnei“. Afară ningea o ninsóră lină fără vênt şi fără frig. Petrea era un fecior curajos, şi el mai avea un ghimp la inimă, care-l împingea, ca şi cum i-ar fi ḑis: mergĭ, Petre, aruncă-te în tótă primejdia sĕ-ţĭ afli şi tu o grópă unde sĕ picĭ, că la ce sĕ mai trăescĭ, décă n'ai la ce trăi?

Petrea păşi îndrăsneţ până ce ajunse la uşa curţii şi întrà înlăuntru. Aicĭ stătù pe loc şi privì împrejur. Nicĭ un sunet, nicĭ un semn de viéţă nu se auḑia. Petrea păşì mai departe. Nu se temea el, dér cu cât ajungea mai afund, cu atâta mai tare simţea apĕsându-l ceva pe inimă. Işĭ aduse aminte de tóte poveştile copilăriei, ce le auḑise dela ucenicul Ciupea la foc. Petrea păşì mai departe din o despărţitură a casei curţii în a doua şi de aicĭ în a treia. De-asupra acestei despărţiturĭ din urmă într'un unghier sta încă o parte din acoperişul curţii, şi în unghier era întunerec. Lângă întunecimea aceea de amêndouĕ părţile erau tufe de soc, şi înaintea tufelor erau petrii căḑute de pe zîd şi rostogolite una peste alta. Petrea privì lung timp în negréţa aceea urîtă dér nu putea desleganimic. In urmă se puse între nisce bozĭ pe o pétră şi aştepta mieḑul nopţii.

Odată îi se părù, că golătatea şi întunecimea din acel loc se face şi mai întunecósă, Petrea tresărì şi îşĭ ridicà capul. Şi la o feréstră înaltă vĕḑù un chip înspăimântător, în adevĕr chipul pocit al dracului, care avea trup de om, cioc de pasĕre, barbă şi córne de ţap. Petrea se sfiì, dér stătù neclintit ca pétra. Dracul sărì repede pe feréstră şi, fără a sta un minut, merse de-a dreptul spre întunecimea, ce se vedea între socĭ. Cum mergea, trăgea după sine o códă lungă şi sburlită. Cum dracul ajunse între socĭ, de-odată peri, ca şi cum l'ar fi înghiţit pămêntul.

Petrea, mergênd spre socĭ, a dat de urma dracului. El s'a plecat şi a vĕḑut, că dracul umblă încălţat în ciobote şi asta i-a dat curaj. Ţine-te, Petre, gândì el, se întórse iute înapoi şi se puse éră pe pétra de mai înainte. Cucoşii cântase de mult de mieḑul nopţii, şi Petrea se uita cu ochii ţîntă spre întunerecul tainic, unde se băgase dracul. De-odată el vede, acolo o dare de lumină. Petrea îşĭ înhólbă ochii cât póte dér pe loc lumina aceea se stînge, dracul iese, se urcă pe nisce pietrii şi sare afară pe feréstra, pe care a venit. Petrea voia sĕ mérgă pe urma dracului, dér îşĭ gândì aşa: Stăi, Petre, mai mult cu mintea, decât cu puterea! El se duse decĭ acasă şi nu spuse nimĕrui nicĭ o vorbă.

A doua ḑi diminéţa Petrea îşĭ luà o luminiţă de céră, şi pe ascuns, ca sĕ nu-l scie nime, se duse éră la „curtea Dómnei“, unde într'un ungher de pe locul dintre socĭ aflà o bortă adâncă şi întunecósă. Petrea aprinse lumina şi întrà pe borta aceea într'o pivniţă cu atâtea despărţiturĭ, încât se hotărî sĕ nu caute nimic, ci sĕ iésă afară şi nóptea sĕ viă éră. A şi venit două nopţĭ şi a stat până după mieḑul nopţii, dér dracul nu s'a ivit. Petrea n'a perdut nădejdea, s'a dus şi a treia nópte, şi acuma étă, că vine şi dracul, întră în pivniţă, îşĭ aprinde lumina şi trece pe strîmtóre înainte. Petrea după dênsul... El vedea pe dracul, care ţinea lumina în mână, dér dracul nu-l vedea pe Petrea. Intr'un loc dracul a stat pe loc, şi-a băgat mâna într'o bortă de zîd şi a scociorît ceva, apoi a stîns lumina şi a eşit. După cât-va timp Petrea a aprins luminiţa lui, s'a dus la borta unde a scociorît dracul, şi-a băgat mâna într'ênsa şi de acolo a scos o căldăruşă cu puţinĭ banĭ de argint, mucedĭ şi verḑĭ, şi cu o salbă de 12 banĭ marĭ de argint pe fund.

Când Petrea vĕḑù salba, îşĭ perdù puterile. El îşĭ aduse aminte de povestea mamei sale, şi par' că lumea se învêrtia cu dênsul rótă. Intr'un târḑiu, venindu-şĭ în fire, puse banii şi salba la loc şi merse acasă. Déră cum sosì nóptea, Petrea se înarmà cu pistóle ca un hoţ, se duse éră la „curtea Dómnei“ şi aşa pândi şépte nopţĭ după olaltă. A şéptea nópte la mieḑul nopţii, pe o vreme rea şi ploiósă, sosì éră dracul. Petrea, stând tupilat după un stâlp, tremura ca varga, nu de frică, ci de

Când pepenele a ajuns la mărimea pumnului, se pune sub el un hârb de ólă séu sticlă, ca sĕ nu putredéscă de pământ. Pepenii sunt copţi atuncĭ, când li-s'a îngălbenit códa şi faţa şi au un miros plăcut; ei se fac mai bine în ţelinele rupte de próspĕt, unde cresc şi ajung la mărimĭ însemnate, cu deosebire în pământurile grase şi fragede.

Pepenii sunt mai de multe feluri: Ananas, Cantelop, Prescot de Paris, Prescot timpuriu, Prescot argintiu, Gloria Carmelit, Dolo, Orange auriu, Italia, Ispahan, Persia, Turchestan şi altele.

Lubeniţa, bostanul séu dovlécul. (Cucurbita citrulus) este de două feluri: sĕlbatică, care se cultivă prin cucuruze pentru porcĭ, şi domestică, care se cultivă prin grădinĭ pentru nutrirea omului; ea încă iubesce pământul fraged şi gras şi se cultivă întocmai ca şi crastavele şi pepenul.

Lubeniţele sĕlbatice au formă cam lungăréţă şi colóre albă, galbenă, négră séu tărcată, ér cele domestice au formă rotundă, cam turtită la capete şi colóre verde-galbenă.

Lubeniţele de mâncare încă sunt de mai multe feluri: de Bordo, Centenar de Etampes, Basilian zăhăros, Maron, Neapolitan, Mexican ş. a.

Pătlăgelele roşii şi vinete séu merele de paradis (Solanum licopersicum) se cultivă întocmai ca şi crastaveţii; ele încă sunt mai de multe feluri: General, Grant timpuriu, Criterion, Excelsior şi altele.

6. **Cultura legumilor păstăióse. Fasolea** (Phaseolus vulgaris) e de două feluri: ológă şi de pocii; ea iubesce pământul mai uşor, gras şi sfărîmicios. Pământul e bine a se săpa încă de cu tómnă, bine şi afund, şi apoi sĕ se gunoéscă cu gunoiŭ putred şi mĕrunt de cal: primăvara se sapă de a doua-óră şi după ce trec ingheturile, cam prin Maiŭ, se începe pusul, care se póte continua până prin Iulie, aşa ca sĕ putem avé până tomna târdiu fasolea verde de lipsă tot tînĕră şi crudă.

Fasolea grasă, ce se cultivă prin grădinĭ pentru păstările ei cele verdĭ cresce mai cu sémă pe pocii, pe când între cea cultivată la câmp, printre cucuruz se mai află şi de cea ológă.

Fasolea grasă de grădină se pune în cuiburĭ, tot câte trei-patru într'unul, apoi se însémnă şi după ce începe a cresce se pociesce; cea de câmp însĕ se póte pune cu maşina de pus cucuruzul, de-odată cu acesta séu şi mai târdiu, după ce cucuruzul a început a rĕsări.

Fasolea grasă e mai de multe felurĭ şi păstăile ei asemenea sunt de mai multe colorĭ, precum: verdĭ, albe, galbene, roşcate şi pistriţe. Păstăile se mănâncă mai cu sémă peste véră, gătite de post séu de dulce, séu se opăresc şi apoi se uscă în cuptor séu la sóre pentru a se pĕstra ca legumă pentru iérnă.

Fasolea de câmp se culege tómna cu păstaia séu cu tula de pe loc, după ce s'a copt; se îmblătesce, se vêntură, apoi se păstrézá pentru a fi întrebuinţată în decursul anului; ea este una dintre legumile cele mai neapĕrat de lipsă pentru casa omului sĕrac şi e fórte nutritóre şi saţiósă.

Masărea (Pisum sativum) se cultivă tot aşa, ca şi fasolea; ea încă este de două felurĭ: ológă şi de pocii. Atât păstăile, cât şi bónele mazerei sunt mai teiósă şi aţóse ca ale fasolei, de aceea economii noştri n'o prea cultivă.

Bobul (Vicia faba) încă este o legumă păstăiósă, care cresce pe un cotor ca degetul de gros; păstăile lui se pot mânca până sunt verdĭ ca şi cele de fasole şi mazere, dér pe la noi se cultivă mai cu sémă ca nutreţ pentru rîmătorĭ.

7 **Cultura spinacurilor. Spinacul** (Spinacia oleracea) iubesce un pământ bun, gras şi în faţa sórelui; el se póte sĕmĕna tómna şi primăvara, acoperindu-se peste iérnă cu paie, carĭ sĕ se pótă lerí, când voim a-l culege. Acéstă legumă se întrebuinţézá mai cu sémă tómna şi primăvara, când nu avem altele.

Macrişul domestic (Rumex scutata) încă se întrebuinţézá ca legumă; el se prăsesce séu prin sĕmênţă, séu prin rĕsădire.

Mangoldul (Beta cicla vulgaris) este un fel de calarabă şi se cultivă ca şi acésta din sĕmênţă.

8 **Cultura sparangelului** (Asparagus officinalis). Acesta e de două felurĭ: alb şi verde; cel dintâiŭ iubesce mai cu sémă pământul năsipos, ér cel din urmă pământul lutos. Pământul, în care se cultivă sparangelul, trebue bine gunoit; el se sĕmĕnă tómna prin Septemvre şi după ce a rĕsărit, se acopere peste iérnă cu puţin pământ şi gunoiŭ. După rĕsădit la trei anĭ se pot apoi întrebuinţa lujerii lui ca legumă.

9 **Cultura legumilor de dres.** Intre acestea se numĕră: *ardeiul* séu paprica (capsicum anuum), care se sĕmĕnă în casă în lădiţă, de unde se rĕsădesce în straturile din grădină; *asmăţelul* (antriscus cerefolium), care se póte sĕmĕna orĭ când peste vară, *busuiocul* (ocimum basilicum), care se întrebuinţézá la botez, ér frundele lui verdĭ séu uscate se piséză şi bagă în cârnaţi; *rosmarinul* (origanum majorana) se prăsesce din sĕmênţă şi se sĕmĕnă cu cimbrul; *Tarhonul* (satureja hortensis) se prăsesce prin rĕsădire; *mărarul* (anetum greveoleus) se sĕmĕnă printre sparangel, prin Martie; *secăréua* séu *chiminul* (carum carvi), a cărui sĕmênţă se întrebuinţézá la facerea unei supe fórte sĕnătóse şi la dresul rachiului, *anasonul* (pimpinela anisum) se întrebuinţézá ca şi chiminul; *pelinul comun* (artemisia absinthium) se prăsesce prin rĕsădire; *isma* (menta) se prăsesce asemenea prin rĕsădire; *cimbrul* (tymus vulgaris) servesce la dresul mâncărilor, apoi se mai bagă şi prin verde şi crastaveţĭ ş. a.

I. Georgescu.

Grijirea viţeilor în véra primă.

Mulţi cred, că décă viţelul e tînĕr, nu póte fi nimic mai bun pentru el, decât iérba tînĕră. Dér nu-i aşa! Ba a putut orĭ şi cine băga de sémă, că viţeii nicĭ nu mănâncă bucuros érba tînĕră, érba verde, cu deosebire până sug mai multişor. Acesta e semn, că nu le place, ér ceea ce nu le place, nu le este bun. Erba verde, tînĕră, e tare dulce, móle şi băłósă; laptele asemenea, decĭ se îngreţoşézá bieţii viţei. Mai bun e fânul bun şi otava uscată, asemenea lucerna, orĭ trifoiul uscat. Sĕ nu credem însĕ, că o asemenea hrănire a lor ne póte face, nu sciu ce pagubă. Câte-va frunduţe, orĭ firule de sunt de-ajuns, apoi merg şi rod crenguţe subţirĭ din gard, semn, că au lipsă de ceva tare, dronţănitor. Incet cu încetul prind a mânca tot mai bine şi mai bine până sunt deprinşĭ cum se cuvine.

In primele 6—8 sĕptĕmânĭ e bine, ba chiar neapĕrat de lipsă, sĕ aibă viţelul lapte destul de 3-orĭ pe di: diminéţa, la amédĭ şi séra. După aceea îi lipsim de laptele dela amédădĭ şi-i deprindem a mânca păsat de cucuruz, orĭ turte de oleu la amédĭ, ér după aceea nutreţ bun uscat. Numai mai târdiu le dăm iérbă verde, cu deosebire lucernă, orĭ trifoiŭ, de care vitele marĭ se umflă de pot şi peri, dér viţeilor sugĕtorĭ nu li-se întêmplă aşa ceva.

Apă próspĕtă sĕ aibă viţeii tot mereu, că o şi mai varsă, o şi mai hălbăresc, dér şi béu când au lipsă. Inchisórea strîmtă şi jilavă nu le este priinciósă, cu atât însĕ le este mai folositóre o închisóre largă şi sbicită, o ogradă largă, unde sĕ pótă face mişcărĭ.

Cine vré sĕ aibă vite bune şi scumpe, trebue încă de micĭ sĕ le grijéscă cum se cade.

POVEŢE.

Contra purecilor de grădină se póte folosi cu bun succes următorul mijloc: Se pune o mână de sare în cana de udat plină cu apă. După ce sarea s'a topit, se udă cu apă plantele séra după apunerea sórelui. Făcênd de 2—3 orĭ aşa, purecii vor peri. Tot astfel îi putem stârpi udând plantele, cu móre de curechiu séu (zamă de vardă), — care încă-i sărată, — orĭ cu murătóre (slatină), numai sĕ nu fiă prea tare.

*

Când vacile dau lapte sângeros este a se folosi următorul mijloc de casă: Luăm un ou próspĕt de găină, îi facem o gaură în vêrf şi prin acéstă gaură lăsăm sĕ iésă albuşul afară, apoi turnăm pe găurice oleu de terpentin, până oul érăşĭ e plin şi-l înfundăm vacei pe grumadĭ. In modul acesta vaca s'a vindeca de bună sémă.

MULTE ŞI DE TOATE.

Păţania unui rege.

Regele Ludovic I al Bavariei (mort la an. 1868) era un bărbat fórte învĕţat şi iubea mult natura; el petrecea în tot-déuna vara mai multe sĕptĕmânĭ prin „Tegernsee“ (un ţinut muntos), fiind de obiceiŭ îmbrăcat în portul uşor de munte al ţĕranilor de-acolo, adecă gubă scurtă, pantalonĭ scurţĭ pân' la genunchĭ, tureciĭ lungĭ, cisme gróse, o pălăriórá mică şi o bâtă de munte.

Odată Regele se preâmbla singur şi înaintea lui urcau mai multe dame. Cam pe la jumĕtatea drumului se întórse una din dame spre el şi credênd că-i un ţĕran îi dise: „Bade dragă, n'ai voi sĕ ne ducĭ lucrurile nóstre până sus?“ — „Fórte bucuros“, rĕspunse Regele şi luând bagagiul damelor, plecă cu el înainte.

Pe drum îl mai întrebară damele despre una şi alta şi se minunau mult, cum un ţĕran simplu este în stare sĕ dea la tóte întrebările aşa rĕspunsurĭ alese, din carĭ se vedea multă cultură şi sciinţă. Una din dame îi dise: „Trebue că dumniata ai stat odat mai bine?“

---

nădejdea isbândii. Cum întră dracul în pivniţă, Petrea se puse la gura pivniţei, scóse un pistol şi stătù acolo. Dracul îşĭ isprăvi lucrul şi se întórse înapoi. Atuncĭ Petrea îi strigă cu glas cumplit: Stăĭ şi morĭ! Dracul sări îndĕrĕpt, dér Petrea se repedi la el ca leul, îl apucă de cap şi-l trânti de un părete. Dracul, fricos, tremura ca trestia. Petrea ridică pistolul strigând: Rĕspundĭ la ce te-oiŭ întreba? Dracul stând în genunchĭ şi cu mânile cruciş ca la rugăciune dise cu glas înădușit: Rĕspund!

*

La şedĕtóre nime nu-l vĕduse pe Petrea mai că de două sĕptĕmânĭ, şi feciorii şi fetele rîdeau, că el s'a prins de un lucru, la care n'are curagiŭ. Trecuse miedul nopţii, fetele îşĭ umpluse fusele şi erau gata de ducă. Atuncĭ de-odată se aude din tindă o bombănire în uşă şi un glas ostenit: Deschideţĭ, mĕi!

Feciorii deschiseră uşa, şi Petrea întră înlăuntru cu o matahală mare pe spate, pe care o trânti în mijlocul casei. Matahala se mişca câte-o lécă. Nó, feciorĭ, dise Petrea, écă dracul! Toţĭ săriră sĕ vadă gluma. Fetele se urcară pe laiţe, feciorii se înşirară împrejur, dér baba-stăpână a casei se urcă pe vatră, şi toţĭ începură a ţipa. Era în adevĕr dracul cu barbă şi cu córne de ţap, cu piele de lup şi cu copite de cal, dracul aievea. Feciorii ridicară botele, fetele prinseră a se văita, ér stăpânababă a casei sări de pe vatră iute la o feréstă şi dete sĕ sară afară. Dér feréstra, fiind mică, baba nu încăpù, şi aşa rĕmase desăgită, jumĕtate afară, jumĕtate în casă. Cu partea din afară făcea crucĭ şi stupea, éră cu cea din casă scăpăra din picióre către cei din lăuntru.

* *

Sĕrmana mama lui Petrea mai avuse 14 dile din postul Maicei Domnului. In 14 dile se va arĕta voia lui Dumnedeu, că Dumnedeu e drept. Şi cele 14 dile a trecut. Era nóptea cea de pe urmă, când Petrea ostenit de tot sosi acasă după miedul nopţii şi o întêlni pe mumă-sa eşind din cămăruţă galbănă ca céra. Venit'ai, puiul mamei? Am venit, mamă! Atuncĭ Petrea scóse din curea o salbă frumósă cu 12 banĭ marĭ de argint şi dise: Mamă dragă cunoscĭ salba asta? Bĕtrâna se uită la dênsa, leşină şi cădù jos.

V.

Dracul, prins de Petrea Morarul, fù dat în judecată. Când gendarmii traseră pielea de pe el, din pielea aceea eşi Ion Ciupea bogătaşul. Acuma Dumnedeu avea mai mulţĭ banĭ, decât Ciupea. Cercetarea judecătoréscă a scos la ivélă, că strĕinul-venetic Ion Ciupea avuse alt nume şi era fugit dintr'o ţéră strĕină pentru nisce fărădelegĭ. Schimbându-şĭ numele, el s'a aşedat într'un sat românesc dela munte, unde ómenii erau bunĭ şi nu scieau de mişeliile cele marĭ. Acolo în satul acela a întrat ucenic la Morarul, l'a jăfuit de banĭ şi, fiind tare şiret şi viclén, a ascuns banii în pivniţa dela „curtea Dómnei“, de unde lua când îi plăcea. Dér ca sĕ nu dea cine-va de banii ascunşĭ, strĕinul-venetic Ciupea se prefăcea în drac, se îmbrăca adecă în haină drăcéscă, cum o credea poporul, se ivia câte-odată séra la copii, orĭ la femei fricóse, ce treceau pe lângă „curtea Dómnei“, şi aşa spăria ómenii, ca sĕ nu cuteze a se apropia de locul, unde îşĭ ascunse banii jăfuiţĭ.

Aşa a înşelat el lumea multă vreme, până când voia lui Dumnedeu a fost, că chiar feciorul morarului jăfuit a pus măna pe dênsul acolo în petri, unde îşĭ ţinea banii. Şi cu cât pedépsa lui Dumnedeu l'a ajuns mai târdiu, cu atâta a fost mai aspră. Ion Ciupea fù fórte aspru judecat, şi averea lui întrégă o căpĕtă Petrea Morarul ca despăgubire pentru banii jăfuiţĭ. Aşa Petrea se făcù omul cel mai bun din sat.

Acuma el s'a dus la Anuţa şi i-a dis: Tu, Anuţă, scii, ce ai spus tu odată către Petrea cel sĕrac şi năcăjit: Petrece Petre şi fii voios ca sĕ nu rîdă lumea de durerea ta, şi când ţi-a fi voia vină, că eu te aştept. Écă, Anuţă, eu am venit!

Anuţa l'a îmbrăţişat cu amêndouĕ mânile, ca în séra aceea la portiţă, şi i-a dat o sărutare dulce de miréső. Anuţa era acuma singură singurică, că mama ei dormia în ţinterimul de lângă biserică cu o cruciţă de lemn la cap. Mama lui Petrea însĕ a jucat la nuntă veselă şi întinerită, ca o nevastă. Aşa rĕnduesce Dumnedeu parte mişeilor şi ómenilor celor bunĭ şi dreptĭ.

*

Nó, este acuma drac, orĭ ba? Este deu! Dér el nu-i aşa de urît, slut şi încornurat, pe cum îl fac babele. Dracul e un om de rênd, el âmblă printre noi, vine în casa nóstră, şede cu noi la masă, noi îi închinăm păharul şi dăm mâna cu dênsul. Ba el merge şi la biserică, dă prescurĭ şi pomene, ţine post, plătesce sărindare şi sufere tămâia. Aşa-i dracul! Numai secunoscĭ!

— „Vorbind adevĕrul, mie nu mi-a mers nicĭ-odată rĕu“, rĕspunse el.

— „Aşa se vede, ĭi ḑise mai departe dómna, că d ta vorbescĭ cu totul altfel ca ceilalţĭ ţĕranĭ“.

— Astfel povestind mai departe ajunseră în fine la ţintă, aicĭ scóse una din dame punga şi-i dete călăusului 30 crucerĭ, ḑicênd: „Poftim, trăesce şi D-ta odată bine“.

— „Mulţămesc“, ḑise Regele Ludovic fórte prietinos, „dér nu-mĭ este ertat să primesc bacşişurĭ“.

— „Pentru ce nu?“ întrebară damele mirându-se.

— „Adecă nu mĭ-a poruncit nimenea să nu primesc bacşişurĭ“ — ḑise atuncĭ regele rêḑênd, — „dér în cele din urmă acésta nu s'ar potrivi cu starea şi cu mândria mea“.

— Damele începură cu hohot sĕ rîdă. „Cu mândria d-tale ai ḑis?... Dér cine eştĭ d-ta?“

— „Eu sunt — *regele Bavariei!*“

Damele rĕmaseră înmărmărite. Incepură apoi a borborosi câte-va cuvinte, vrênd a-şĭ cere iertare. Regele însĕ le mângăiă rîḑênd şi îşĭ luă în modul cel mai prietinos ḑiua bună dela ele.

*

Cât timp este de lipsă pentru de-a înconjura pămêntul?

Omul, pentru de-a înconjura pămêntul pe jos, pe unde taie equatorul, are lipsă, de 428 de ḑile. Un tren accelerat ar avé lipsă de 40 ḑile, un resunet la o temperatură mijlocie, 32 şi $^1/_2$ óre, o lumină, cam peste $^1/_{10}$ secundă, şi un curent electric, condus pe o sîrmă de aramă, ceva mai puţin de $^1/_{10}$ secundă.

*

Ce paşĭ fac soldaţiĭ diferitelor ţĕrĭ?

In armata Germaniei 'lungimea paşului la soldaţĭ este de 80 cm, în armata Franciei, Belgiei, Austriei şi Svediei este de 75 cm. Soldaţii ruşĭ abia fac un pas de 69 cm. Germanii, de esemplu, decă fac 100 de paşĭ pe minută, atuncĭ în 4 óre percurg o distanţă de $^1/_3$ chilometri mai mult, decât Ruşii.

*

Vênătórea după miere.

„Intr'o ḑi“ scrie un corespondent din Australia, „mĕ duseiu afară la câmp fără nicĭ un scop. Acĭ am întâlnit vre'o 4 până în 5 Negri din Australia, carĭ, după cum mi-au spus, voi sĕ vêneze după miere. Eu curios fiind, cum vor afla cuibul albinelor, m'am alăturat şi eu la ei. Odată observă unul dintre Negri o' albină, care se lăsă jos în apropiere pe-o flóre. Numai decât alergă Negrul după albină, luă un fulgiu de pénă, de care avea la sine, la un cap îl muiă într'un fel de oleiu şi cu o desteritate admirabilă lipi fulgiul de spatele albinei. Albina se inţelege simţi, că este ceva lipit de corpul ei, şi se silea sĕ scape de el. Numai decât se ridică sus şi sbură către casa ei.

Acum am înţeles eu, pentru-ce Negrul purta la sine fulgĭ de pene şi cleiu. Albina se ridică în sborul ei în sus până de-asupra creugilor. La înălţimea acésta albina ar fi fost fórte cu greu de observat, decum-va nu ar avea pe spate lipită peana. Negrul acum sări, în fuga mare peste lemne, aşa încât adeseorĭ şi pică peste cap, dér pe albina totuşĭ nu o lăsă din vedere.

Deodată observă Negrul, că albina sboră mai încet şi se aşeḑă pe un arbore scorburos. Acĭ albina dispărŭ într'o mică crepătură. Negrii deja vĕḑură destul. Fără a sĕ mai socoti mult, tăiară în trunchiul arborelui crestăturĭ adâncĭ, se urcară unul după altul în arbore şi astfel luară fagurii plinĭ de miere.“

*

Din ţéra Chinezilor.

Chinezii în tótă ţéra lor nu au nicĭ drumurĭ, nicĭ ziḑurĭ óble, pentru-că ei cugetă, că, decă drumurile şi ziḑurile sunt strîmbe prin acéea ei împiedecă ca sĕ între dracul în ţéra lor, deórece dracul, numai pe cale óblă póte merge.

*

Eclipsa solară din luna August.

Fórte multe societăţĭ rusescĭ se pregătesc pentru a se duce sĕ observe eclipsa solară, care va avea loc în ḑiua de 9 August viitor. Acéstă eclipsă va fi viḑibilă locuitorilor de pe tot teritorul rusesc. O expediţiune organisată de către Academia de sciinţe din St. Petersburg şi dirigiată de d. Backlund de observatorul din Pulkova, se va aşeḑa în Noua-Zembla. O alta, organisată de către societatea astronomică, se va aşeḑa pe bordul Lenei, la o sută şése-ḑecĭ chilometri depărtare de oraşul Olekminsk. In fine, expediţiunea organisată de către societatea geografică se va aşeḑa în vecinătate de Murman.

In Finlanda va fi aşeḑată, probabil, o a patra expediţiune, organisată de vre-o altă societate rusésă. Capii acestor expediţii aştéptă cu nerăbdare ḑiua eclipsei, când speră sĕ facă observaţiunĭ astronomice excelente şi precise.

*

Orḑurĭ sĕu banĭ.

Generalul Seydlitz raportă într'o ḑi regelui Frideric II despre o ciocnire ce-o avuse în resbelul de 7 anĭ, şi aminti totodată şi de un sublocotenente, care în luptă s'a purtat fórte brav şi astfel se făcuse vrednic de-a fi decorat. Regele chemă la sine pe tinĕrul oficer şi îi ḑise amical:

— „Precum am auḑit, d-ta te-ai purtat voinicesce în bătăliă. Pentru acea eu voesc acum sĕ te remunerez. Acĭ sunt 100 de galbenĭ, ér dincóce crucea pentru merite; alege“.

Sublocotenentul fără a-se mai cugeta mult puse mâna pe banĭ.

— „Mi-se pare că nu ai mult simţ de onóre“, ḑise regele indignat.

— „Mĕ iértă, Majestate“, ḑise oficerul fără sfială „eu am datorii, şi onórea pretinde ca eu sĕ mi-le plătesc cât mai în grabă, ér orḑurĭ îmĭ voiu câştiga eu în câte-va ḑile“.

— „Bravo“, ḑise regele oficerului, bătându-l pe umĕr, „ia decĭ şi banii şi medaliap, entru-că eştĭ vrednic de tóte.“

Călendarul sĕptĕmânei.

IUNIE. are 30 ḑile. CIREŞAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	16 S. Tihoniu	28 Leo papa
Lunĭ	17 S. m. Manuele	29 **Petru şi Pavel**
Marţĭ	18 S. m. Leontin	30 Pom. S. Pavel
Mer.	19 † Ap. Iuda fr. D.	1 **Iulie.** Teodor.
Joi	20 S. m. Metodiu.	2 Cerc. Mariei
Vin.	21 S. mart. Iulian	3 Corneliu
Sâm.	22 S. mart. Eusebiu	4 Udalrich.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 26 Iunie st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	or.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	70
„	Grâu mijlociu . .	5	60
„	Grâu mai slab . .	5	50
„	Grâu mestecat . .	3	60
„	Sĕcară frumósă . .	3	70
„	Sĕcară mijlociă . .	3	50
„	Orz frumos . . .	3	—
„	Orz mijlociu . . .	2	70
„	Ovĕs frumos . . .	2	40
„	Ovĕs mijlociu . .	2	30
„	Cucuruz	3	40
„	Mălaiu	4	80
„	Mazăre	7	—
„	Linte	7	—
„	Fasole	7	—
„	Sĕmênţă de in . .	8	—
„	Sĕmênţă de cânepă	6	—
„	Cartofĭ	—	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	40
„	Carnea de porc . .	—	48
„	Carnea de berbece .	—	36
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Tĕrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 22 Iunie de 8699 capete, la 23 Iunie au intrat —.— capete şi au eşit 53 capete rĕmânênd la 24 Iunie un numĕr de 8646 capet-

Se notéză marfa: ungurésca veche, grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă ungurésca tineră grea dela —.— cr. până la —.— cr., de mijloc dela 46 — cr. până la 47.— cr. uşóră dela 46.— cr. până la 47.— cr.

Marfă ţĕrănéscă grea dela —.— până la —.— cr. de mijloc dela —.— cr. până la —.— cr. uşóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Bursa de Bucurescĭ

din 24 Iunie n. 1896.

Valorĭ	Dobênda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.- Oct.	101 $^1/_2$
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.$^1/_2$
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.--Iul.	100.$^1/_2$
„ „ din 1893	5%	„ „	100.$^1/_2$
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96 $^1/_4$
„ „ (Impr. de 32. $^1/_2$ mil.	4%	Ian.-Iulie	87 $^1/_4$
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	87.$^3/_4$
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	88.—
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	87.$^3/_4$
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	87.$^3/_4$
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai- Nov	101 —
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	290.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.--Iul.	97.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai- Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.- Dec.	— —
„ „ „ din 1890	5%	Mai- Nov.	95 $^5/_8$
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	93 $^7/_8$
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	—.
„ „ „ „	5%	„ „	90 $^1/_2$
„ „ „ Iaşĭ . .	5%	„ „	84 $^3/_4$
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—. -
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1615.
Banca agricolă	500	150 v.	201.-
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	409.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	424.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	300 --
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	182. —
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	100. -
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 %	100	„ „	—.
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.12

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4$^1/_2$%
Casa de Depunerĭ	5$^1/_2$	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	%8
Viena	5%	Elveţia	%% 3

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 24 Iunie n. 1896.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	81	6.75	6.85
Grâu dela Tisa	81	6.80	6.90
Grâu de Pesta	81	6.75	6 85
Grâu de Alba-regala	81	6.75	6 85
Grâu de Bácska	81	6.85	6.95
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Seminţe vechĭ orĭ nouă	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	.—	.—
Orz	nutreţ	60—62	4.40	4.70
Orz	de vinars	62.64	—.—	5 —
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6 20	6.50
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

Preţul pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	—.—	—.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănăţénă	—.—	—.—
„	roşiă	—.—	—.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.-	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	47.50	43.—
„	dela ţéră	—.—	— --
Slănină	svêntată	44.—	45.—
„	afumată	49.—	50 —
Sĕu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buţĭ	11.--	11.25
„	din Serbia în sacĭ	10.75	11.—
Lictar	slavon nou	14.--	14.50
„	bănăţenesc	12.—	12 50
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	ungurescĭ		
„	sĕrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	--.
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 26 Iunie 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.85
Renta de coróne ung. 4% . . .	98.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4$^1/_2$% .	124.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4$^1/_2$%	101.10
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	121.80
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.—
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.25
Imprum. ung. cu premii	150.25
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	138.25
Renta de hârtie austr.	101.25
Renta de argint austr.	101.40
Renta de aur austr.	122.90
Napoleondorĭ.	9.53
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.85
London vista	119.95
Paris vista	47.65
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.20
Note italiene.	44.45

Cursul pieţei Braşov.

Din 27 Iunie 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.48	Vênd.	9.50
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.51	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.60	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	126.50	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.70	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Cursul losurilor private

din 24 Iunie 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.50	6.80
Credit	199.—	200.—
Clary 40 fl. m. c. . .	55.50	59 50
Navig. pe Dunăre . .	137.—	140.—
Insbruck	27.50	28.50
Krakau	25.50	26.25
Laibach	22.75	23.75
Buda	60.—	63.—
Palffy	59.25	60.25
Crucea roşie austr. .	18 —	18.60
dto ung. . .	10.—	10.50
dto ital. . .	11.75	12.25
Rudolf	23.—	24.—
Salm	69.—	70.50
Salzburg	25.75	26.75
St. Genois . . .	69.—	71.—
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4$^1/_2$% 100 m. c.	145.—	150.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	61.—	63.—
Sĕrbescĭ 3% . . .	34 30	34.90
dto de 10 francĭ	--.—	—.—
Banca h. ung. 4%	122 25	122.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Nrul 214—1896.

Publicaţiune de licitaţiă.

In 5 Iuliu a. c. la 10 óre a. m. se va ţinea în cancelaria subscrisului Comitet (strada urezului Nr. 6) **licitaţiune minuendă** pentru repararea şi adaptarea **şcólei din Vaidarecea**, comitatul Făgăraşului.

Acésta se aduce la cunoscinţă publică cu adausul, că fiă-care licitant e obligat a depune 5% în banĭ gata séu în hărtii de valóre garantate de stat dela suma de esclamare **3434 fl. v. a.**

Oferte în scris provĕdute cu vadiu se primesc până la începerea licitaţiunei.

Planul, preliminariul şi condiţiunile speciale de clădire se pot vedea în amintita cancelarie dela 8—12 óre a. m. şi dela 3—6 óre p. m.

Sibiiu, în 23 Iuniu 1896.

Comitetul administrativ de fondul şcolar al foştilor grăniţerĭ din regimentul român I. 1007,2—2.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.